

**PROKURORAS
NUTRAUKĖ TYRIMĄ
DĖL RUSIJOS
NAIKINTUVO**

Saplio 6 d. Generalinė prokuratūra nutraukė ikiteisminį tyrimą dėl tarptautinių skrydžių taisyklių pažeidimo ir panaikino įtarimus Lietuvoje sudužusio Rusijos naikintuvo "Su-27" pilotui 36 metų Valerij Trojanov. Pilotui taip pat buvo panaikintas namų areštas.

Apie tai pirmasis pranešė po trečiosios V.Trojanov apklausos iš Generalinės prokuratūros išėjęs pilotui valstybės skirtas gynėjas Vytautas Jancevičius. Nutraukus tyrimą, jo paslaugos Rusijos Federacijos piliečiui buvo nebereikalingos.

Ikiteisminį tyrimą nuo rugsėjo 15 dienos popietės atlikinėjęs Generalinės prokuratūros prokuroras Mindaugas Dūda sprendimą nutraukti tyrimą priėmė po maždaug valandą trukusios trečiosios V.Trojanov apklausos.

Pareigūnas papildomų klausimų pilotui turėjo, kai susipažino su tarpžinybinės komisijos išvadomis, kuriose įvardinama dėl ko įvyko Rusijos orlaivio avarija.

Anot M.Dūdą, nutraukus tyrimą, buvo panaikinti ir pilotui majorui V.Trojanov pateikti įtarimai dėl tarptautinių skrydžių taisyklių pažeidimo. Taip pat Rusijos piliečiui buvo panaikinta ir kardomoji priemonė - namų areštas. Kol vyko tyrimas, dienas V.Trojanov leido Vilniaus Žvėryno rajone, netoli Rusijos Federacijos ambasados, esančiame viešbutyje "Balatonas". V.Trojanov dabar galės nevaržomas išvykti į Rusiją. Tai, prokuroro teigimu, jis turi padaryti kuo greičiau, o tuo turės pasirūpinti Rusijos Federacijos ambasada.

"Pagrindinis motyvas ikiteisminio tyrimo nutraukimui yra tas, kad ikiteisminio tyrimo metu buvo nustatyta, kad nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių", - žurnalistams sakė prokuroras M.Dūda.

Paklaustas, kaip dabar bus pasielgta su Rusijos naikintuve buvusią atpažinimo sistema "savas – svetimas", jis teigė, kad atskirai apie ją nekalbėsias. "Tačiau visos įvykio vietoje rastos lėktuvo nuolaužos, visa tai, kas liko, bus perduota Krašto apsaugos ministerijos žinion. Dabar dalys ir taip yra saugomos jų žinioje".

LGITIC

Čikagos miesto mero kabinete: Valteris Balikonis, Lietuvos prezidento patarėjas diplomatiniais klausimais, Rita Grūmadaitė, prezidento atstovė spaudai, Lietuvos ambasadorius Washingtone Vygaudas Ušackas, Čikagos meras Richard M. Daley, mero žmona Maggie, Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, Garbės konsulas Stanley Balzekas, Jr., ir Lietuvos Generalinis konsulas Arvydas Daunoravičius.

Čikagos miesto mero spaudos tarnybos nuotr.

**LIETUVOS STOVYKLOJE –
NATO VADOVYBĖS "DESANTAS"**

Lietuvos vadovaujamoje Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupės (PAG) stovykloje Čagčarane spalio 5 d. apsilankė aukščiausia NATO karinė ir politinė vadovybė.

Kaip pasakojo provincijos atkūrimo grupės vadas, pulkininkas Gintautas Zenkevičius, iš Afganistano sostinės Kabilo susipažinti su Lietuvos vadovaujamos PAG veikla kariniu transporto lėktuvu "C-130 Hercules" atvyko NATO generalinis sekretorius Jaap de Hoop Scheffer, Europoje vyriausiasis vadas JAV generolas James Jones, NATO Karinio komiteto pirmininkas Kanados generolas Ray Henault bei juos lydinti maždaug 50-ties žmonių delegacija.

Delegacijoje buvo ir Lietuvos ambasadorius prie NATO Linas Linkevičius, JAV ir Danijos ambasadoriai prie Aljanso, televizijos kompanijų *CNN* ir *BBC* žurnalistai. "Mūsų grupės stovykloje supažindinome su grupės veikla, provincijų atkūrimo grupių poreikiais, siūlomais kai kuriais pakeitimais", - pasakojo G.Zenkevičius.

Pasak Lietuvos karininko, Aljanso vadovai padėjo lietuviams ir stovykloje tarnaujantiems kitų valstybių kariams už gerą darbą, indėlį stabilizuojant gyvenimą Goro provincijoje, užtikrinant vietos gyventojų pasitikėjimą savo šalies valdžia.

Aljanso delegacija lankosi Afganistane, kad susipažintų su padėtimi šalyje po rugsėjo 18 dieną sėkmingai įvykusių pirmųjų parlamento - Volesi Džirgos - ir municipalinių rinkimų. NATO vadovybė taip pat domina, kaip pasikeitė padėtis, ši pavasarį įsteigus keturias naujas provincijų atkūrimo grupes Afganistano vakarinėse Herato, Goro, Bagdžio ir Faraho provincijose.

Minėtosios PAG, kurių vienai patikėta vadovauti Lietuvai, buvo įsteigtos, plečiant Jungtinių Tautų sankcionuotą, NATO vadovojamą Tarptautinių paramos saugumui pajėgų (International Security Assistance Force, ISAF), misiją.

Šiuo metu ISAF vadovauja devynioms provincijų atkūrimo grupėms, o kartu su JAV vadovaujamomis, tokių grupių Afganistane yra maždaug 20.

ISAF operacijoje tarnauja maždaug 12,4 tūkstančio karių iš NATO šalių ir Aljansui nepriklausančių valstybių. Goro provincijoje šių metu yra 115 Lietuvos kariai, keli Danijos kariškiai, taip pat civiliniai specialistai iš Lietuvos ir JAV.

Taip pat Afganistane tarnauja 20 tūkstančių JAV kariškių, tarnaujančių antiteroristinėje operacijoje "Enduring Freedom" ("Tvirta taika"). Amerikos kariai kartu su Afganistano nacionaline armija šalies pietuose ir rytuose ka-

**TATENA VADOVAS REIKALAUJA NAUJŲ
DERYBŲ SU IRANU**

Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) generalinis direktorius Mohammed el Baradei pareikalavo pratęsti pokalbius su Iranu. "Aš raginu visas šalis vėl susėsti prie derybų stalo", - pareiškė jis spalio 5 d. Rusijos sostinėje Maskvoje.

Anot M. el Baradei, Rusijai, kuri 2006 metais pirminkaus G-8 šalių grupei, derybose tenka svarbus vaidmuo.

Jei tokia šalis kaip Rusija, kuri Irane stato branduolinę elektrinę, perims iniciatyvą, artimiausiu metu pokalbiai galėtų būti atnaujinti, pažymėjo M. el Baradei.

Naujoji vadovybė Teherane prieš kurį laiką nutraukė derybas su ES trejetu - Vokietija, Prancūzija ir Didžiąja Britanija - dėl ilgalaikio Irano urano sodrinimo programos nutraukimo. Teherano teigimu, pokalbiai buvo bevaisiai ir dabar jis dairosi kitų pokalbių partnerių, kaip, pavyzdžiui, Rusijos ar Kinijos.

Rusija nesutiko su JAV reikalavimu imtis griežtesnių veiksmų prieš Iraną ir visoms užsienio šalims sustabdyti branduolinį bendradarbiavimą su Teheranu. "Jei dialogas nutrūks, ateityje konflikto nebus įmanoma sureguliuoti diriauja su demokratinėms pertvarkoms besipriešinančiais nuverstos Talibano režimo šalininkais ir grupuotės "al Qaeda" nariais.

lomatinėmis priemonėmis", - sakė Rusijos atominės energetikos agentūros "Rosatom" vadovas Aleksandr Rumiancev. Nepaisant amerikiečių protestų, rusų įmonės toliau stato reaktorių Irano Bušero branduolinėje jėgainėje.

Iranas nuolat tvirtina savo atominę programą naudosis tik taikiems tikslams. Tačiau Vakarai, pirmiausiai - JAV, būgštauja, kad Iranas slapta kuria atominę bombą.

*Delfi***JAV REMIA IDĖJĄ
RYGJOJE SURENGTI
NATO VIRŠŪNIŲ
SUSITIKIMĄ**

Washington, spalio 6 d. (ELTA). Jungtinės Valstijos remia idėją kitamet NATO viršūnių susitikimą surengti Rygoje, pranešė Latvijos spauda. Laikraštis *Diena* cituoja aukšto rango JAV valstybės departamento pareigūną, kuris nurodė, jog Jungtinės Valstijos pritaria, kad aukščiausio lygio Aljanso susitikimas kitais metais būtų surengtas Latvijoje.

Tačiau, anot jo, sprendimą dėl suvažiavimo vietos turi priimti visos valstybės, todėl galutinį atsakymą duoti kol kas per anksti. Savo tapatybės nenorėjusio atskleisti diplomato teigimu, sprendimas dėl susitikimo vietos turėtų būti priimtas per keletą artimiausių mėnesių. Išlaidos viršūnių susitikimui surengti sudarytų apie 15 milijonų latų.

Delfi

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuva kategoriškai atmeta Rusijos atstovų priekaištus dėl nukritusio naikintuvo “SU-27” lakūno majoro Valerij Trojanov sveikatos būklės, teigiama Krašto apsaugos ministerijos pranešime spaudai. “Pastarųjų dienų kaltinimai, kad mes esą nesuteikėme Lietuvoje katapultavusiam lakūnui mjr. V. Trojanov reikiamos medicininės pagalbos yra visiškai nepagrįsti”, – sako krašto apsaugos ministras Gediminas Kirkilas. Praėjus vos kelioms valandoms po katapultavimosi, Rusijos lakūną apžiūrėjo teisės medicinos ekspertai. Vėliau jis buvo nuvežtas į Kauno medicinos universitetines klinikas, tačiau čia pats mjr. V. Trojanov kategoriškai atsisakė bet kokios pagalbos. Tokį patį atsakymą išgirdo ir Lietuvos tarpžinybinė komisija per pirmąją mjr. V. Trojanov apklausą. Jos metu į klausimą, ar jis turi kokių nors pageidavimų, susijusių su jo sveikatos būkle, Rusijos lakūnas atsakė, kad neturi ir tokį savo atsakymą patvirtino raštiškai.

Seimo narys liberalcentristas Eligijus Masiulis raštu kreipėsi į LNK televizijos laidą “Nepriklausoma paieškų tarnyba” su prašymu surasti Darbo partijos pirmininko Viktoro Uspaskicho kurso draugus - gal jie atsakys į visus tautą dominančius klausimus, teigiama Liberalų ir centro frakcijos pranešime spaudai. E.Masiulis į laidą nusprendė kreiptis po to, kai iš Maskvos be jokio aiškaus atsakymo grįžo Generalinės prokuratūros pareigūnai, tiriantys abejotinas Darbo partijos pirmininko Viktoro Uspaskicho aukštojo mokslo diplomo įsigijimo aplinkybes. Rusijos pareigūnai kategoriškai atsisakė bendradarbiauti vadinamojoje “Uspaskicho diplomo” byloje. “Mūsų valstybėje realiai jau niekas nesugeba patvirtinti arba paneigti, ar V.Uspaskichas iš tiesų baigė Maskvos G.Plechanovo akademiją. Įvertindamas susidariusios situacijos beviltingumą, nusprendžiau kreiptis į televizijos laidą ir ieškoti V.Uspaskicho kurso draugų”, - pažymi E.Masiulis.

Teismo sprendimu bendrovei "Anykščių vynas" laikinai uždrausta pardavinėti degtinę "Lituanica". Vilniaus apygardos teismas, į kurį kreipėsi didžiausias Lietuvoje degtinės gamintojas "Stumbras", trečiadienį priėmė laikinas apsaugos priemones ir įpareigojo "Anykščių vyną" išimti "Lituanica" degtinę iš prekybos. Tai Eltai patvirtino koncerne "MG Baltic". "Alitos" valdomas "Anykščių vynas" kaltinimus atmetė ir juos vadino šmeižikiškais. Abi pusės tuomet pagrasino viena kitai teismais. Alkoholio gamintojai įsivėlė į naują karą, šįkart - reklamos. "Alita" ir "Vilniaus degtinė" susiginčiojo dėl produktų švarumo - alkoholiniuose gėrimuose esančio metilo kiekio - ir viena kitai vėl pagrasino teismais. Nuošalyje neliko ir "Stumbras" - dėl spaudoje pasirodžiusios reklamos pareiškė ketinąs kreiptis į Konkurencijos tarybą ir Nacionalinę vartotojų teisių apsaugos tarybą.

“Tauro” banko byla nagrinėjantis Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas nusprendė suimti kaltinamąjį Kovo 11-osios Akto signatarą Eimantą Grakauską, mat rugsėjo 29 ir 30 dienomis jis nepasirodė teismo posėdžiuose. Policijai kaltinamojo suimti nepavyko, namuose pareigūnai jo nerado. Iki tol kaltinamajam buvo skirta kardomoji priemonė - rašytinis pasižadėjimas neišvykti.

Seimas traukia į keliones. Parlamento valdyba jau yra patvirtinusi tautos išrinktųjų komandiruotes ir keliones į Kiniją, Maroką, Pietų Afrikos Respubliką, Pietų Korėją. Šios išvykos mokesčių mokėtojams kainuos ne vieną dešimtį tūkstančių litų. “Tai parlamentinis turizmas. Kokia nauda iš tokių kelionių, neįsivaizduoju”, - stebisi A.Salamakinas kolegomis seimūnais, masiškai pakėlusiais sparnus į egzotiškus kraštus.

Buvęs Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo pirmininkas Gintaras Matkevičius atsidūrė Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Vilniaus apygardos prokuratūros akiratyje. Iš skolininkų išieškotus milijonus antstolis nepervedė į valstybinę mokesčių inspekciją, o sudaręs terminuoto indėlio sutartį, padėjo į banką. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pareigūnai nustatė, kad 2003-2005 metais Matkevičius sudarė net vienuolika terminuotų indėlių sutarčių.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai prie sienos su Rusija spalio 3 d. sulaukė trylika įtariamų kontrabandininkų bei konfiskavo 25 tūkstančius pakelių rūkalų ir du automobilius.

Kauno medicinos universiteto klinikose atlikta unikali procedūra - dirbtinių kepenų aparatu išvalyti toksinai iš ligonio kraujo. Jo smarkiai apnuodytos kepenys neveikė. Ši galimybė atsirado, klinikoms iš Vokietijos “Gambro” firmos gavus panaudai “dirbtines kepenis”. Net ir užsienio šalių medicinoje metodika, pakeičianti kepenų veiklą, pradėta taikyti neseniai.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma spalio 5 d. kartu su Jos Didenybe Švedijos Karaliene Silvija ir Jo Karališkuoju Didenybe Saudo Arabijos Princu Turki bin Talal Bin Abdul Aziz Al Saud Lietuvos Prezidentūroje vykusiame labdaringame renginyje jaunimo narkomanijos sulaikymo projektams įgyvendinti. Buvo surinkta daugiau kaip 190 tūkst. litų. www.president.lt

ENERGETINĖS BLOKADOS PAVOJUS

Už Europos Sąjungos užsienio reikalų politiką atsakingos komisarės pasisakymus apie "saugų ir "ekologišką" dujotiekį Baltijos jūros dugnu Lietuvos atstovai vadina "nepamatuotais" ir "skubotais".

ES užsienio reikalų komisarė Benita Ferrero-Waldner antradienį pareiškė, kad Rusijos ir Vokietijos projektas, pagal kurį Baltijos jūros dugnu būtų tiesiamas Šiaurės Europos dujotiekis, bus ekologiškai nepavojingas energijos tiekimo būdas ir aplinkai pavojaus nekels.

Lietuvos aplinkosaugininkai anksčiau įspėjo, kad susitarimas tiesti dujotiekį Baltijos jūros dugnu sukels pavojų gamtai, ypač, jeigu bus paliesti pusė amžiaus jūros dugne dūlantys cheminiai ginklai. Seimo narys Gediminas Jakavonis, kurio iniciatyva Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje (ETPA) buvo įteikta rezoliucija dėl cheminio ginklo grėsmių Baltijos jūros ekologinei sistemai, tokius eurokomisarės pasisakymus vadina

"nepamatuotais". "Man atrodo, kad jos specialybė ne ta, kad galėtų tokius apibendrinimus daryti. Prieš tokius projektus turi būti atliktas monitoringas. Nežinau, kokiais argumentais ji remiasi. Bijau, kad čia yra kažkoks tai politikavimas. Nes daryti tokius apibendrinimus be specialistų išvadų, tyrimų yra per drąsu", - sakė parlamentarai.

Aplinkos ministerijos Jūrinių tyrimų centro direktoriaus pavaduotojas Vytautas Ašmantas teigė, kad tikinimai, jog dujotiekis bus saugus ir nesukels pavojaus aplinkai, yra skuboti.

"Iš kur žinoma, kad dujotiekis bus saugus, kai nežinomos net jo trasos koordinatės? Reikia tiksliai žinoti tos trasos koordinatas. Kai žinos, per kurias vietas tas dujotiekis bus tiesiamas, tada ir bus galima spręsti", - sakė aplinkosaugininkas.

Rugsėjo pradžioje Rusijos ir Vokietijos vadovai pasirašė susitarimą dėl dujotiekio tiesimo Baltijos jūros dugnu. Tačiau Baltijos jūros dugne dar

po Antrojo pasaulinio karo palaidotas nemažas arsenalas iš Vokietijos atimtų cheminių ginklų.

Nors Lietuvos aplinkosaugininkai nežino, kokia kryptimi rusai ir vokiečiai planuoja tiesti dujotiekį per Baltijos jūrą, tačiau mano, kad jiems iškyla reali grėsmė "užlipti" ant čia palaidoto cheminio ginklo, kurio kapinynai išmėtyti po visą Baltijos jūrą. Įvairių šalių mokslininkai iki šiol nesutarė, ar 60 metų po vandeniui išbuvę ginklai su cheminiu užtaisu vis dar pavojingi, tačiau mano, kad ekologinės nelaimės grėsmė tebėra didelė.

Susitarimą pasirašiusios Vokietija ir Rusija ketina dujotiekį į Vakarų Europą transportuoti Rusijos dujos, aplenkiant Baltijos šalis ir Lenkiją. Pastarosios šios šalys siekė, jog dujotiekis būtų tiesiamas jų teritorija. Tokiu atveju, jos būtų garantuotos, jog Rusija nepanaudos prieš jas energetinės blokados ar nesiims manipuliuoti kainomis.

Delfi

LATVIJA TEISĖTAI IŠSIUNTĖ RUSĄ

Latvijos administracinis rajono teismas pripažino, kad Latvija turėjo teisę išsiųsti iš šalies štabo rusiškoms mokykloms ginti aktyvistą Aleksandrą Kazakovą.

Teismas paliko galioti sprendimą išsiųsti A.Kazakovą iš Latvijos ir atmetė jo ieškinį, reikalaujantį grąžinti teisę gyventi šioje šalyje. Teismas nepatenkino ir A.Kazakov

ieškinio išskaičiuoti iš Pilietybės ir migracijos reikalų valdybos 76,600 latų kompensaciją už jam padarytą moralinę žalą.

Rusijos Valstybės Dūmos deputato Dmitrij Rogozin padėjėjas, Štabo rusiškoms mokykloms ginti aktyvistas A. Kazakov, pernai rugsėjo pradžioje buvo išsiųstas iš Latvijos. Ta proga sušauktoje spaudos konferencijoje vidaus

reikalų ministras Erikas Jakobsonas pareiškė, jog jo kantrybės taurė perpildyta ir pakaks terliotis su žmogumi, kuris sąmoningai kursto tautinę nesantą taiką.

Rusijos URM pareikalavo, kad Latvija oficialiai paaiškintų, kodėl buvo deportuotas A. Kazakov. O jis pats žadėjo būtinai kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą ir neabejoja, jog procesą laimės. **Delfi**

R. VOKIETIJOS SLAPTOJI POLICIJA ŠNIPINĖJO BŪSIMĄJĮ POPIEŽIŲ

Rytų Vokietijos slaptoji policija slapta šnipinėjo žmogų, kuris po 15 metų buvo išrinktas popiežiumi Benediktu XVI, nes laikė jį vienu aršiausių komunizmo priešininku Vatikane.

Nuo 1974 metų balandžio iki 1989 metų lapkričio, kai buvo nugriauta Berlyno siena, Valstybės saugumo ministerija atidžiai sekė tuometinį teologijos profesorių Joseph Ratzin-

ger, rašoma "Valstybės saugumo", sutrumpintai vadinamo "Štazi", archyvų dokumentuose. Daugelį metų J.Ratzingerį sekė mažiausiai aštuoni "Štazi" agentai. **Delfi**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KADA ATISISVEIKINSIME SU KOMUNISTAIS

Vargiai kas nors kitas tiksliau aptaria dabartinę padėtį Lietuvoje, kaip generolas Jonas Kronkaitis, buvęs pulkininkas Jungtinėse Amerikos Valstijose ir grįžęs į Tėvynę padėti savo kraštui. Paskirtas Lietuvos kariuomenės vadu, jis perorganizavo ją pagal NATO reikalavimus ir sumodernino gavęs nemažą karinę paramą iš Vakarų, ypač iš NATO karinių pajėgų, kai 1991 metais pradėjo tarnauti Lietuvai.

Jis ne kartą yra pasisakęs ir Lietuvos valdymo klausimais, o ypač didėjančia Lietuvos priklausomybe nuo Rusijos energijos įmonių, kurios perima Lietuvos įmones savo žinion. Lietuvos koalicinė vyriausybė kasdien artina mūsų šalį prie Rusijos. Girdėtas jo pasisakymas per radiją byloja, jog Lietuvos žmonės turi suprasti, kad Lietuva yra valstybė, kurią jie patys kuria kasdien, ir ne Seimo pirmininkas ir ne ministras pirmininkas, kuris esąs dar kaip pirmasis kompartijos sekretorius, nenoris duoti niekam apyskaitos apie savo darbus ir daug ką nesakąs tautai, kuri turi teisę žinoti, kadangi ji juos išrinko. Kiekviena valdžia privalo būti atsakinga savo žmonėms. Lietuva dar sunkiai atsikrato sovietinio galvojimo, nors ir vadina si demokratine šalimi. Seime yra daug tokių, kurie ten neturėtų būti. Klausimas, kiek Lietuvoje yra tikrų valstybininkų? Kurie Lietuva yra švenčiausias žodis ir dėl jos verta aukotis. Šiuo metu didelė netvarka teisinėje sistemoje, o prokuratūroje tiesiog katastrofiška padėtis. Užsienio strateginės jėgos silpna Lietuvos valstybėje. Lietuva turi padaryti viską, kad taptų teisine valstybe.

Įdomus sutapimas. Beveik tuo pačiu metu, kai prasidėjo propagandinis ir diplomatinis puolimas prieš Lietuvą, Lenkijoje įvyko rinkimai ir komunistai nebelaimėjo Seimo rinkimų pirmą kartą po 1989 metų, kai dėl 460 mandatų kovojo keli tūkstančiai kandidatų. Lenkų dauguma piktinosi savo ministrų ir kitų kairiųjų valdžios pareigūnų korupcija, vos ne kasdien iškilusiais skandalais, kaip ir Lietuvoje. Prezidentas ir buvę komunistai bandė gelbėti padėtį keisdami partijos vadovybę, tačiau moralinė krizė buvo tokia didelė, kad nepadėjo jokie pakeitimai. Lenkų socialdemokratai pradėjo atsiriboti nuo nomenklatūros vadų ir nuo savo vado, Lietuvos buvusių komunistų bičiulio L. Milerio, išrinkdami jo vieton pirmininką V.Olejnicjak. Kairiųjų pažiūrų lenkai suprato, kad valdantieji, susiję su buvusia komunistų partija, privalo pasitraukti, kurie įsitvirtinę visose valdžios viršūnėse, į tas svarbias pareigas skyrė tik savo partiečius.

Tačiau įdomiausia, kad šiuose Lenkijos rinkimuose komunistai prarado savo rinkėjus provincijose ir mažuose miesteliuose. Ar tai ne pavyzdys Lietuvos žmonėms? Lenkijos “Piliečių platforma” pasisakė už mokesčių mažinimą, kovą su korupcija ir naujų darbo vietų sudarymą. “Teisė ir teisingumas” ypač iškėlė katalikiškų ir patriotinių vertybių išsaugojimą – ir jie laimėjo. Tačiau nepamirškime, kad veikia “Kremliaus draugai” ir mūsų krašte. Rusijos gynybos ir užsienio ministerijų priekabių ieškojimas, primena Kremliaus valdovų grėsminas notas dėl tariamo Raudonosios armijos karių “grobimo” 1939-1940 metais Lietuvoje, rengiantis jos okupacijai. Gera nors tiek, kad NATO generalinį sekretorių tai klausimais informavo Lietuvos užsienio reikalų ministras.

S. Tūbėnas

LIETUVA TURĖTŲ NUOLAT PRIMINTI GYVENANTI RIZIKOS ZONOJE

Lietuva turėtų tarptautinėje erdvėje nuolat priminti gyvenanti rizikos teritorijoje, kur jos saugumas neretai priklauso nuo kaimyninės Rusijos kariškių veiksmų, ir stiprinti savo oro erdvės kontrolę.

Taip rugsėjo 5 d. Žinių radijo laidoje *Pozicija* teigė Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, komentuodamas Rusijos naikintuvo “Su-27” avarijos priežastis tyrusios tarpžinybinės komisijos išvadas.

“Mes, būdami NATO nariais, turime nuolat priminti, kad gyvename rizikos zonoje, kur visai šalia mūsų sienų skraido bombonešiai, ginkluoti naikintuvai, - teigė parlamento vadovas. - Mūsų saugumas daug kuo susijęs su jų - konkrečių Rusijos kariuomenės karininkų, šiuo atveju - lakūnų, veiksmais. Galime tik pasidžiaugti, kad šis incidentas baigėsi be aukų. Bet pavojus buvo, ir grėsmė buvo labai didelė”.

A. Paulausko teigimu, nuolatinę grėsmę Lietuvos saugumui kelia net Karaliaučiaus

srityje įkurtos Rusijos karinės bazės.

“Jei šalia esančios karinės bazės su galinga karine technika, ginkluotė yra nepatikimose rankose, visokių gali kilti pavojų. Todėl aiškus mūsų santykių formulavimas, griežtas vertinimas turėtų išlikti mūsų nuolatinė pozicija”, - pažymėjo Seimo pirmininkas.

Anot jo, naikintuvo avarijos priežastis tyrusios komisijos išvados, atskleidusios netvarką šios šalies kariuomenėje, neturėjo būti naujiena tiems, kuriems teko tarnauti sovietinėje kariuomenėje.

Parlamento vadovas pripažino, jog tyrimas išryškino ne tik Rusijos kariuomenės, bet ir mūsų krašto apsaugos sistemos silpnąsias vietas. Visų pirma esą būtina atnaujinti oro erdvės stebėjimo sistemą, kad būtų galima užtikrinti oro erdvės kontrolę ir tinkamai reaguoti į pažeidimus.

A. Paulausko teigimu, svarstant kitų metų krašto apsaugos sistemos biudžetą Rusijos naikintuvo katastrofa

turėtų būti tinkamai įvertinta: “Šis incidentas patvirtina, kaip investicija į krašto saugumą atsiperka”.

Avarijos priežastis tyrusi tarpžinybinė komisija paskelbė, kad naikintuvo katastrofą lėmė organizacinių, techninių ir žmogiškųjų veiksmų visuma.

Kaip teigiama išvadose, klaidų skrydžio metu padarė tiek pakankamai patirties neturėjęs pilotas, tiek skrydžio valdymo tarnybos. Be to, nors orlaivis buvo techniškai tvarkingas, prieš skrydį jis esą nebuvo tinkamai apžiūrėtas.

Naikintuvas “Su-27”, ginkluotas keturiomis “oras-oras” tipo kovinėmis raketomis ir patranka, rugsėjo 15 dieną sudužo Šakių rajone. Pilotui majorui Valerijui Trojanovui pavyko saugiai katapultuotis.

Po katastrofos buvo pradėtas iktisminis tyrimas dėl neteisėto oro erdvės pažeidimo. Lakūnui buvo pareikšti įtarimai dėl tarptautinių skrydžių taisyklių pažeidimo ir skirtas namų areštas.

LGITIC

Z. POZNIAK KANDIDATUOS Į BALTARUSIJOS PREZIDENTUS

Žymus Baltarusijos opozicijos veikėjas Zenon Pozniak, ilgą laiką gyvenantis užsienyje, ketina dalyvauti 2006 metų prezidento rinkimuose, pareiškė Konservatorių krikščionių partijos - Baltarusijos liaudies fronto (KKP-BLF) sekretorius spaudai Valerij Buivol.

Pasak jo, partija nusprendė iškelti į prezidento postą per artimiausius rinkimus Z.Pozniak, ir jis sutiko dalyvauti juose. Atsakydamas į klausimą, ar atvyks Z.Pozniak į Baltarusiją dalyvauti rinkimuose, V.Buivol pareiškė, kad tai priklausys nuo padėties šalyje”. Jis pažymėjo, kad rengdamas rinkimų kampaniją Z.Pozniak tikėsis "Baltarusijos patriotų balsų". V.Buivol nuomone, "Z.Pozniak per rinkimus sugebės suvienyti patriotus". Jis atsisakė prognozuoti,

kiek rinkėjų balsų galės surinkti per prezidento rinkimus Z.Pozniak, bet pareiškė, kad "šalyje yra pakankamai patriotų pergalei to, kas juos suvienys".

Z.Pozniak septintajame dešimtmetyje aktyviai kovojo už tai, kad būtų išsaugotas Minsko istorijos ir architektūros paveldas, kuris buvo griauamas per miesto statybas sovietmečiu. Jis buvo Atgimimo judėjimo - Baltarusijos liaudies fronto (1989-1999) ir Baltarusijos liaudies fronto partijos (1993-1999) pirmininkas. 1994 metais jis ketino dalyvauti prezidento rinkimuose, bet nebuvo iškeltas kandidatu, nes nesurinko būtino rinkėjų parašų skaičiaus. 1996 metų balandį po opozicijos eitynių "Černobylio kelias" emigravo į JAV, kur gavo politinį prieglobstį.

Delfi

LATVIAI UŽ KARIŲ IŠVEDIMĄ IŠ IRAKO

Latvijoje trys ketvirtadaliai gyventojų mano, kad latvių kariniam kontingentui kitais metais nereikėtų likti Irake, parodė apklausos, kurią surengė Viešosios nuomonės tyrimo centras SKDS, rezultatai.

Už Latvijos karinio kontingento išvedimą iš Irako dažniausiai pasisakė kitataučiai, Latvijos pilietybės neturintys asmenys, moterys, vyresni nei 45 metų respondentai, gaunantys vidutinės ar mažas pajamas, Kuržemės ir Latgalos kraštų gyventojai.

Tik 11 proc. laikosi priešingos nuomonės. Tai dažniausiai latviai ir Latvijos piliečiai, 25-34 metų amžiaus vyrai, gaunantys dideles pajamas, Vidžemės ir Žemgalos kraštų bei kaimo vietovės gyventojai.

Apklausa parodė, jog 70 proc. Latvijos gyventojų mano, kad Latvijos kariams apskritai nereikėjo vykti į Iraką. Tuo tarpu 2003 metais Seimo priimtą sprendimą pasiūsti Latvijos karių į Iraką remia tik penktadalis apklaustųjų. Dabar Irake yra 135 Latvijos kariai.

Delfi

LENKIJA NEĮSILEIDO BALTARUSIJOS LENKŲ SAJUNGOS PIRMININKO

Lenkija neįsileido buvusio Baltarusijos lenkų sąjungos pirmininko Tadeusz Kruczkowski. Lenkų pasieniečiai Kuznicos kontrolės poste jam anuliavo Lenkijos vizą. T. Kruczkowski taip pat buvo išrašytas dokumentas, kuriame pažymima, kad jis kelia grėsmę Lenkijos saugumui. T.Kruczkowski yra pasipiktinęs Lenkijos pareigūnų veiksmais ir ketina kreiptis į atitinkamas Lenkijos ir Europos instancijas.

Kaip sužinojo naujienų agentūra PAP, T.Kruczkowski yra jau trečias BLS aktyvistas, kuriam oficialiai uždrausta įvažiuoti į Lenkiją. Visi šie asmenys dalyvavo rugpjūtį surengtame BLS suvažiavime, išrinkusiame naują organizacijos vadovybę, kurią aprobavo Baltarusijos valdžia. Šis suvažiavimas įvyko Baltarusijos teisingumo ministerijos nurodymu, kadangi kovo mėnesį Gardine surengtą BLS suvažiavimą oficialusis Minskas laiko neteisėtu.

Delfi

Šiitų šventojo Karbalos miesto policijos pareigūnai pasipiktino naktiniu JAV kariuomenės reidu mieste, nepaisant to, kad amerikiečiai oficialiai perdavė Karbalos saugumą Irako saugumo pajėgoms.

Rugsėjo 28 dieną amerikiečiai oficialiai perdavė Karbalos miesto saugumą Irako pajėgoms.

"TERRA DEMOCRATICA RYTŲ EUROPOJE IR UŽ JOS RIBŲ: LAIMĖJIMAI, IŠŠŪKIAI IR TOLESNI ŽINGSNIAI"

Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus kalba Čikagos užsienio reikalų tarybos konferencijoje 2005 metų rugsėjo 19 d.

*Gerbiamasis Pirmininke,
Gerbiamieji Tarybos nariai,
Ponios ir ponai,*

Džiaugiuosi būdamas vėl čia, tarp draugų, buvusių kolegų ir kitų senų pažįstamų. Leiskite išreikšti nuoširdžią padėką už kvietimą ir malonų priėmimą.

Kaip žinote, Čikaga yra mano gyvenimo dalis, lygiai kaip Jungtinės Valstijos – mano tėvynainių, kurių daugelis Čikagoje rado prieglobstį ir namus, gyvenimo dalis. Esu dėkingas Čikagos užsienio reikalų tarybai už galimybę po pastarojo apsilankymo prieš trejus metus sugrįžti čia dar kartą.

Daug permainų įvyko po mūsų susitikimo Čikagoje 2002 metų rugsėjį, kuomet drauge minėjome pirmąsias Rugsėjo 11-osios tragedijos metines. Drįsčiau teigti, kad nuo to laiko pasikeitė mūsų pasaulėžiūra, pasikeitė mūsų požiūris į nacionalinio saugumo klausimus, į globalizacijos ir tarpusavio pasitikėjimo iššūkius.

Kita vertus, kai kurie dalykai išliko nepakitę. Vienas iš jų, toks brangus mums, – tai Lietuvai ir Jungtinėms Valstijoms bendrų vertybių puoselėjimas ir bendro saugumo stiprinimas, siekis išsaugoti ir stiprinti transatlantinius ryšius bei plėsti demokratijos, politinio stabilumo ir gerovės zoną Rytų Europoje ir už jos ribų.

Ponios ir ponai,

Prieš trejus metus būdamas čia, Čikagos Taryboje, išsakiau labai aiškiai mintį: mažos demokratinės valstybės, tokios kaip Lietuva, gali vaidinti svarbų vaidmenį užtikrinant saugumą pasaulyje, ypač tuomet, kai jos veikia išvien su kitomis demokratinėmis šalimis. Tuomet sakiau, kad stiprinant kokybiškai naujus Europos ir Jungtinių Valstijų ryšius svarbiais tampa tarpusavio pagalba, kūrybiškumas ir pasirengimas prisijunti prie euroatlantinių valstybių. Žvelgdamas į praeitį matau, kad tada mano išsakytą mintis buvo suprasta. Jai buvo pritarta ir Amerikoje, ir Europoje. Permainos Rytų Europoje ir vėlesnė Šiaurės Atlanto aljanso bei Europos Sąjungos plėtra buvo naudingi visiems; dėl jų šiandien Lietuva turi ne tik politinės valios, bet ir finansinį bei praktinį pagrindą veikti kaip euroatlantinio aljanso sąjungininkė.

Šiandien norėčiau pasidalyti

mintimis apie tai, kaip toliau siekti laisvės ir demokratijos Rytų Europos šalyse, kaip sėkmingų pertvarkymų praktiką Rytų Europoje pritaikyti toms šalims ir regionams, kurie yra toli nuo aksominių ar dainuojančių revoliucijų.

Pradėsiu nuo trumpo žvilgsnio į neseną praeitį, į paskutinį praėjusio amžiaus dešimtmetį, kai Lietuva tebebuvo Sovietų Sąjungos gniaužtuose, o aš, vietinis čikagietis, naudojėsi bet kokia proga padėti savo tėvynei. Tais laikais nuo Berlyno sienos dvelkiantis permainingas vėjas pažadino tautas kilti į kovą dėl savo nepriklausomybės ir demokratijos. Nors Vakaruose buvo nemažai skeptikų, o Maskvoje – dar daugiau nedraugiškai nusiteikusių "oponentų", neturėjom nė menkiausios abejonės pasirinkimo teisingumu.

Kas iš čia susirinkusiųjų tuomet tikėjo, kad Lietuva ir kitos Baltijos valstybės ištrūks iš Sovietų Sąjungos ir taps rinkos ekonomikos šalimis? Kas iš Jūsų tikėjo, kad nepraėjus nė penkiolikai metų pokomunistinės Europos valstybės, tapusios Vakarų institucijų narėmis, grįš į transatlantinę šalių bendruomenę ir Europos šalių šeimą?

Spėju, kad šiandien paklausus, kiek iš Jūsų tikisi per ateinantį dešimtmetį pamatyti demokratišką Afganistaną, klestinčią, federalinę ir konstitucinę Irako valstybę ir taikius Artimuosius Rytus, tai optimistiškai nusiteikusių būtų daugiau, nei tikėjusių Lietuvos pergale dešimtąjį dešimtmetį visame Valstybės departamente!

Manau, jog toks optimizmas ir gebėjimas matyti viziją bei siekti ją įgyvendinti yra tvirtas argumentas, kad mestume sau iššūkį ir skleistume demokratiją visame pasaulyje.

Gerbiamieji,

Europos tautos aiškiai parodė drąsą ir ryžtą sugriauti geležinę uždangą, suvienyti Europą ir savo gyvenime įtvirtinti demokratijos, laisvos rinkos ir teisinės valstybės vertybes. Dabar nuo mūsų priklauso, ar ši vizija taps realybe Juodosios jūros ir Pietų Kaukazo regione, Artimuosiuose Rytuose ir Irake.

Pasakysiu tiesiai, jog mes, lietuviai, lenkai ar latviai, neturime stebuklingo recepto, kaip pradėti ir įgyvendinti de-

Lietuvos prezidentas vizito metu rugsėjo 19 d. aplankė Čikagos miesto merą Richard M. Daley. Viduryje – Mrs. Maggie Daley.
Čikagos miesto mero spaudos tarnyba

mokratinis pertvarkymus. Kita vertus, turime unikalios sėkmingo demokratinio institucijų kūrimo proceso įgyvendinimo ir laisvos rinkos reformų patirties.

Žvelgdamas į tą kelią, kurį nuėjome nuo okupuotos valstybės iki stiprios rinkos ekonomikos ir demokratinės Europos valstybės, galiu pasakyti, kad mūsų sėkmę lėmė trys dalykai.

Pirma, dėl siaurų pragmatinių interesų mes neatsisakėme savo principų ir vertybių. Mes nepardavėme savo nepriklausomybės už pigesnę naftą, neiškeitėme savo siekio tapti NATO nare į jokiais vienašališkas garantijas. **Antra**, mūsų politinės ir mokslo institucijos sugebėjo susitarti dėl šaliai svarbiausių klausimų, t. y. dėl rinkos reformų ir užsienio politikos tikslų. **Trečia**, vykdomų reformų sėkmei didelės reikšmės turėjo iš užsienio ištiesta draugiška pagalbos ranka. Sakau tai šiandien ir čia, nes Jungtinės Valstijos visuomet entuziastingai rėmė demokratijos kūrimo procesus Lietuvoje ir investavo ne tik politinį, bet ir realų kapitalą – Lietuvos įmonės gavo apie 400 mln. dolerių siekiančias investicijas.

Šiandien šie dalykai yra labai svarbūs visoms valstybėms, kuriose tarsi ugnikalnių prasiiveržimus stebime demokratijos užuomazgas, pavyzdžiui, Ukrainoje, Gruzijoje ar Moldovoje. Tikriausiai visa tai dar svarbiau toms valstybėms, kurios kenčia nuo autokratiško ir izoliuoto režimo, pavyzdžiui, Baltarusijai.

Ponios ir ponai,

Supraskime viena – NATO ir Europos Sąjungos plėtra neužtikrina demokratijos Europos kaimynystėje ir už jos ribų. Priešingai – plėtros procesai reiškia papildomą atsakomybę ir pareigas, gulančias ant mūsų pečių, kad galėtume padėti trapioms Juodosios jūros regiono valstybių vyriausybėms vykdy-

ti reformas ir kurti demokratiją.

Mūsų laukia sunkus darbas. Šiandien privalome padėti Ukrainai, Gruzijai ir Moldovai pasiekti vidinį politinį sutarimą dėl strateginės ekonominės ir užsienio politikos, kuria šalys vadovausis; turime padėti joms sugrąžinti pasitikėjimą valstybinėmis institucijomis ir tobulinti viešosios politikos formavimą. Galiausiai turime padėti atitirpdyti "iššaldytus" konfliktus, kurie stabdo minėtų valstybių ekonominę plėtrą ir skaldo visuomenę.

Šiandien šios šalys į mus žvelgia taip, kaip prieš gerą dešimtmetį mes žiūrėjome į Vakarus – jos tikisi padaršini mo, nukreipimo teisinga linkme ir, žinoma, aiškios eurointegracijos ir transatlantinės perspektyvos, kurioje jos gyvuos kaip visateisės demokratinės bendruomenės narės.

Mes negalime jų ignoruoti, kaip negalime pro pirštus žiūrėti į strateginį Juodosios jūros regioną, esantį tarp Rusijos, šiandien ieškančios savojo, tikėsime, demokratinio kelio, ir sparčiai kintančios Turkijos bei Vidurinės Azijos.

Iš savo patirties puikiai žinome, kad politinio sutarimo ir gero valdymo stoka gali visiškai sugriauti pasitikėjimą demokratija. Net ir šiandien mes esame liudininkai aiškaus nepasitenkinimo korupcija ir vidinėmis politinėmis kovomis, kurie diskredituoja laisvės ir demokratijos idealus nuo Artimųjų Rytų iki Rusijos ir Pietų Kaukazo.

Todėl mūsų pilietinė pareiga – padėti kurti atviras ir demokratines visuomenes nuo Ukrainos iki Gruzijos. Ir kadangi ES kaimyninių demokratizacija yra vienas svarbiausių JAV ir Lietuvos užsienio politikos prioritetų, atėjo laikas nuo žodžių pereiti prie darbų.

Gerbiamieji,

Dabar norėčiau pereiti prie pagrindinės savo kalbos min-

ties. Ar turime pakankamai politinės valios ištraukti į brangų demokratijos kūrimo ir laisvės siekimo projektą, nesvarbu, kur jis vykdomas – Artimuosiuose Rytuose, Pietų Kaukaze ar Rytų Europoje? Jeigu taip, tai kas demokratizacijos procese turėtų imtis vadovo vaidmens? Kokios priemonės ir idėjos galėtų padėti lengviau artėti prie demokratijos? Kuo Europa ir mažesnės jos valstybės narės kaip, pavyzdžiui, Lietuva galėtų prisidėti prie klesančių demokratiškų valstybių supamos stiprios Europos kūrimo? Ką tai duos Europos Sąjungai, JAV vyriausybei, nevyriausybiniams organizacijoms ar Čikagos bendruomenei?

Politinė valia ir vadovavimas – esminiai mūsų diskusijos apie demokratizaciją klausimai, todėl pirmiausia aptarkime juos, o vėliau – praktinius mūsų žingsnius.

Pradėsiu nuo to, kad Rytų Europa dar nėra "baigtas reikalas" – bent jau pasak tų, kurie pritaria Winston Churchill, jog demokratija yra blogiausia valdymo forma, išskyrus visas kitas jau anksčiau išbandytas. *O terra democratica* paieškos Juodosios jūros regione – ne vienadienė iškyla ar lengvas užsienio politikos uždavinys.

2003 metų lapkritį Gruzijoje įvykusi Rožinė revoliucija buvo pirmasis ženklas, kad laisvės ir demokratijos idėjos yra tarsi ilgai lauktas gaivaus oro gūsis. Nepraėjo nė metai, ir panašų demokratinį lūžį matėme Ukrainoje, kur aš, kartu su prezidentu Aleksander Kwasniewski ir Javier Solana buvau tarpininkas ilgose derybose, po kurių paskelbtas antras rinkimų turas atnešė pergalę dabartinio prezidento Viktor Juščenko vadovaujamoms demokratinėms jėgoms.

Visos – Oranžinė, Rožinė ir net Tulpių revoliucija Kirgizijoje rodo, kad laisvės, gerovės

(Nukelta į 5 psl.)

PREZIDENTO VALDO ADAMKAUS MALDOS PUSRYČIAI

Spalio 9 dieną, sekmadienį, 10 valandą Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus rengė penktuosius maldos pusryčius.

Maldos pusryčiai, kuriuos globoja šalies vadovas – tai galimybė politikams, verslininkams, visuomenės veikėjams, jaunimui pasidalinti savo mintimis ir jausmais su kitais žmonėmis. Šiame susitikime kalbama apie Evangelijos vertybes kasdieniame kiekvieno asmens gyvenime, visuomenėje, tarpusavio santykiuose.

Maldos pusryčių tradicija

atsirado XX amžiaus viduryje kaip reakcija į kylančius naujus iššūkius. Maldos pusryčių ištakos siekia 1942 metus, kai keletas Jungtinių Amerikos Valstijų Senato narių pradėjo neformalius susitikimus siekdami dalintis Kristaus mokyimo gyvybingumu ir juo pagrįstu tarpusavio bendravimu. 1953 metais įvyko pirmieji maldos pusryčiai, kuriuose dalyvavo JAV prezidentas.

Europoje maldos pusryčiai yra rengiami Didžiojoje Britanijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Norvegijoje ir kitose šalyse.

Lietuvoje pirmieji maldos pusryčiai buvo surengti 2001 metais. Nuo tada šią tradiciją puoselėja prezidentas Valdas Adamkus. Maldos pusryčių proga rengiami susitikimai Lietuvos Respublikos prezidento kanceliarijoje vyko spalio 8 - 9 dienomis. Šeštadienį svečiai susirinko į konferenciją “Stipri bendruomenė – stipri valstybė”, kurioje pranešimus skaitė pranešėjai iš Lietuvos ir užsienio valstybių, bei diskutavo darbo grupėse. Sekmadienio rytą, prezidento V. Adamkaus kvietimu, svečiai dalyvavo penktuosiuose maldos pusryčiuose.

www.president.lt

Buvusio JAV Valstybės sekretorius Zbigniew Brzezinski atsilankymo Clevelande proga LR Garbės konsulė Ingrida Bublienė priima jo parašytą bei pasirašytą knygą “The Choice”.

(Atkelta iš 4 psl.)

TERRA...

ir teisinės valstybės idėjos yra patrauklios visiems. Tai ypač pasakytina apie studentus, jaunus verslininkus ir jaunimą apskritai, t.y. tuos, kurie yra aktyviausia kiekvienos visuomenės dalis.

Atsižvelgiant į visa tai, būtent naujosios ES valstybės narės turėtų imtis iniciatyvos ir suformuoti visa apimančią Juodosios jūros regiono poreikius atitinkančią demokratijos diegimo politiką. Mes pažįstame šį regioną ir jo žmonių mąstyseną, nes patys nuėjome panašų reformų kelią, todėl žinome, kokios gali būti kliūtys ir nelengvi jų sprendimo būdai.

Malonu, kad šiandien visų Baltijos valstybių vadovai supranta, jog dar per anksti atsipūsti ir džiaugtis savo laimėjimais gurkšnojant arbatą su sekmadieninio storu dienraščiu rankose, kai mūsų demokratijos kūrimo pažangioji patirtis reikalinga Juodosios jūros regiono valstybėms. Tačiau būkime realistai – vieni to nepasieksim.

Kad laisvo ir demokratiško regiono nuo Baltijos iki Juodosios jūros vizija taptų tikrove, reikia, kad prie to prisidėtų JAV administracija, ES valstybės narės ir Europos Komisija. Tai nėra antraeilės svarbos projektas, lyginant su Artimuosiuose Rytuose ar Afganistane vykstančiais procesais.

Ponios ir ponai,

Esu optimistas ir tikiu, kad tik mūsų atkaklus darbas lems, kada sujungsime Rytų ir Vakarų Europą, kad tai tik laiko klausimas, kada ES kaimyninės valstybės įsilies į NATO ir Europos Sąjungą.

Tad ką turėtume daryti toliau? Šiandien norėčiau pasiūlyti keletą idėjų, kaip pasiruošti, prisidėti ir kaip padėti atlikti savo namų darbus toms šalims, kurios pasirinko demokratijos ir transatlantinės integracijos kelią.

Pirma, turime pradėti nuo

nedidelio, bet svarbaus ir aki-vaizdaus dalyko – nuo dalijimosi regionine patirtimi ir nuo regioninės tapatybės stiprinimo Juodosios jūros ir Pietų Kaukazo regionuose.

Visiems yra žinoma, kad regioninė partnerystė sukuria sinergijos efektą, peržengiantį įprastų galimybių ribas ir atveriantį naujus bendradarbiavimo bei modernizavimo kelius. Drauge šios šalys gali veiksmingiau ginti savo bendrus regioninius interesus, ypač ekonominės ir socialinės plėtros srityse.

Baltijos valstybės daug ko pasiekė sukūrusios platų, įvairialypį partnerystės tinklą, jungiantį regionines valdžios institucijas, verslą ir nevyriausybines organizacijas. To reikėjo, kad žinotume vieni kitų interesus ir sutartume dėl bendros regioninės politinės darbotvarkės. Tikiu, kad toks modelis pasiteisintų ir mūsų kaimynystėje, todėl esame pasirengę remti jo kūrimą.

Kitų metų gegužę Lietuvoje vyks aukšto lygio Naujųjų demokratinių valstybių vadovų susitikimas, kuriame pasidalytysime sėkminga Baltijos regioninio bendradarbiavimo patirtimi bei išmoktomis pamokomis ir taip prisidėsime prie pasitikėjimo bei bendradarbiavimo priemonių kūrimo Pietų Kaukaze ir "išaldytų" konfliktų Juodosios jūros regione suregulavimo sprendimų paieškos.

Antra, sutelktomis pastangomis turime prisidėti prie pilietinių visuomenių kūrimo. George Soros, su kuriuo prieš kelias dienas buvau susitikęs Niujorke, atviros visuomenės kūrimui įvairiose valstybėse – nuo Vengrijos iki Lietuvos – skyrė ne vienerius metus ir nemažai kapitalo. Esame dėkingi jam už toliaregę viziją ir darbą.

Šiandien atėjo mūsų eilė ištiesti pagalbos ranką savo kaimynėms Rytuose, megzti ryšius tarp mūsų gyventojų ir padėti išugdyti naują ekspertų bei vadų kartą.

Mes jau vykdome kelis

daug žadančius projektus. Europos humanitarinis universitetas – baltarusių universitetas, kurį Lukašenkos režimas ištrėmė iš šalies – tai unikalus transatlantinis projektas, remiantis Baltarusijos laisvės ir demokratijos siekius. Jis – reali alternatyva režimui, kuris iš visų jėgų stengiasi užgniaužti būsimų Baltarusijos gyventojų kartų demokratinių vertybių ir įgūdžių ugdymą.

Universitetas atliks "neideologizuotus" tyrimus, kurie bus prieinami šimtams baltarusių studentų. Universitetas yra įsikūręs Vilniuje, jį remia Lietuvos Vyriausybė, privatūs fondai, Europos Sąjunga ir Amerikos vyriausybė. Baltarusių Universitetas sieks atgaivinti baltarusių intelektualaus gyvenimo dvasią. Džiaugiuosi galėdamas pabrėžti, kad vienas ištikimiausių šio projekto rėmėjų yra Jonathan Fanton vadovaujamas MacArthur fondas iš Čikagos.

Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas yra tai, kad turime plėsti bendradarbiavimą ir labiau koordinuoti plačias ES ir JAV "demokratizacijos" darbotvarkes. Mes – ne konkurentai, mes – partneriai, siekiantys išplėsti pastovumo ir saugumo erdvę. Kuo greičiau sutelksime savo pastangas, tuo geriau bus Baltarusijai, Juodosios jūros regiono ir Kaukazo valstybėms, tuo geriau bus tikriems demokratiniams pokyčiams Rusijoje.

Gerbiamieji,

"Laisvė žengia tvirtai", kaip rašė JAV prezidentas George W. Bush savo laiške man, kalbėdamas apie mūsų bendras demokratijos diegimo regione pastangas.

Iš savo, prezidento, patirties gana gerai žinau, kad kai kurios valstybės ir kai kurie vadovai įtariai žiūri į JAV ar ES veiksmus Artimuosiuose Rytuose, Irake ir Afganistane. Tačiau demokratijos plėtra neturi nieko bendra su ankstesne teritorine ar ideologine plėtra, kuri mažoms Europos valsty-

V. MARTIŠAUSKAS NUTEISTAS KALĖTI PUSANTRŲ METŲ

Buvęs parlamentaras Virginijus Martišauskas už reikalingą duoti kyšį nuteistas kalėti pusantrų metų. Tokį nuosprendį spalio 7d. paskelbė Klaipėdos apygardos teismas. V.Martišauskas žurnalistams tvirtino dar neapsisprendęs, ar nuosprendį skųs aukštesnės instancijos teismui.

Tyrimo duomenimis, V. Martišauskas reikalavo 20 tūkst. litų kyšio kaip paramos jo rinkimų kampanijai iš Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento direktoriaus Kęstučio Šiliausko. P pinigų jis prašė per Šilutės rajono gyventoją Albiną Gūžę, taip pat ir tiesiogiai kalbėdamasis su K. Šiliausku.

K. Šiliauskas sutiko duoti V. Martišauskui 10 tūkst. litų. P pinigus bandyta perduoti Šilutės rajono Vilkyčių miestelio kavinėje "Aisytė". Tačiau V. Martišauskas anksčiau teisme tikino prie pinigų net neprisilietęs. Kaltinimus kyšio ėmimu jis va-

bėms kainavo nepriklausomybę ir jos buvo sunaikintos.

Demokratizacijos plėtros kilmė ir logika yra visiškai kitokia. Šios plėtros rezultatas – demokratinių bendruomenių ir ekonomiškai stiprių valstybių, kurias saugo Paxa Americana, yra visiška priešingybė šaltojo karo "skaldyk ir valdyk" siekimams.

Todėl šiandien neturime kito kelio – privalome toliau žengti laisvės keliu. Tai – vienintelė galimybė tiems, kurie nori pasinaudoti teise gyventi ir dirbti saugiose bei klestinčiose demokratinėse bendruomenėse.

Linkiu kuo geriausios kloties Jūsų iš tiesų įkvepiančiuose ir iššūkių kupinuose darbuose. Dėkoju už dėmesį.

dino provokacija, iš anksto paruoštu, bet nevykusiai prieš jį pritaikytu nusikalstamos veikos elgesio modeliu.

Kaltinimas buvusiam Seimo nariui buvo pagrįstas K. Šiliausko pareiškimu apie nusikalstamą veiką, liudytojų apklausomis, slapta darytais garso ir vaizdo įrašais. Nusikaltimą lengvinančių aplinkybių teismas nenustatė.

Tuo tarpu 58 metų Šilutės rajono gyventojas A. Gūžė, kuris padėjo V. Martišauskui daryti nusikaltimą, už bendrininkavimą dėl kyšio priėmimo nuteistas laisvės atėmimu 3 mėnesiams, bausmės vykdymą atidedant metams.

ELTA primena, kad tyrimas dėl V. Martišausko kyšininkavimo Generalinėje prokuratūroje buvo pradėtas praėjusių metų spalio 4 dieną. Spalio 7-ąją V. Martišauskas atsisakė Seimo nario mandato, kad, jo žodžiais, galėtų dalyvauti ikiteisminiame tyrime dėl mestų įtarimų šešėlio imant kyšį ir išsiaiškinti tiesą.

ELTA

A. ZUOKUI GALI GRĖSTI ADMINISTRACINĖ ATSAKOMYBĖ

Vilnius, spalio 6 d. (ELTA). Į galimą korupciją Vilniaus miesto savivaldybėje tiriančios Seimo komisijos posėdį neatvykusiam sostinės merui Artūrai Zuokui gali grėsti administracinė atsakomybė. Tokią komisijos nuomonę išsakė jos pirmininkė Loreta Graužinienė. "Komisija turi pagrindo manyti, kad dėl neatvykimo į posėdį gali būti pažeistas Administracinės teisės pažeidimų kodeksas. Todėl teisininkai papildomai peržiūrės dokumentus ir kitą kartą svarstysime, ar nubauti merą administracine tvarka", - sakė L. Graužinienė.

MOKYTOJAS, TAS NEIŠSENKANTIS ŽINIŲ, ŠVIESOS, TEISINGUMO IR GERUMO ŠALTINIS

Dr. Leonas Milčius

Tikriausiai, kaip anksčiau taip ir dabar, baigdamas mokyklą ne vienas galvoja – kaip gerai, dabar tai gyvensiu laisvai, nereikės ruošti pamokų, bijoti egzaminų, mokytojų. Tik kuo ilgiau, tuo labiau imi suprasti, jausti, kad labai kažko trūksta ir, kad niekur negali pabėgti nuo tų vaizdų, kalbų, veidų bei pamokymų, kuriuos gavai, pamatei, pažinai mokykloje, išgirdai iš savo mokytojų. Ir tai taip elementaru, nes dar vaikystėje sutiktas geras mokytojas, tai visam gyvenimui įgytas neišsenkantis ne tik žinių, šviesos, bet ir teisingumo, gerumo šaltinis.

Lyg ir gerai prisimenu savo pirmąją pradinę mokyklą Papiškių kaime, kuri, deja, viso labo buvo tik ištremtų Seniūnų šeimos gyvenamasis namas. Viename, kad ir didelio namo gale, turėjo tilpti visos pradinės mokyklos klasės. Pradėjau mokytis 1949-aisiais, vis dar neramiais ir sunkiais pokario metais. Į mokyklą jau ėjo du broliai ir sesuo. Tad man, jauniausiajam, nors dar ir neturėjusiam septynerių metų, nei už ką nesinorėjo likti namuose. Juo labiau, kad tėvelis ne tik raides, bet ir skaityti truputį buvo pramokinęs. Nesuprantu kaip, bet mokytoja Barvydienė (o vardo tai jau neatsimenu) vienu metu sugebėdavo vesti pamokas iš karto visom klasėm, visiems pradinukams. O, kaip būdavo įdomu klausyti, ką kalba ir aiškina vyresniems!

Aš ilgai negalėjau suprasti, kodėl tais laikais žmonės, apskritai, mokytojais dirbo. Buvo ne tik daug vargo, rūpesčių, trūkumų, bet ir rizikos. Nebuvo kaip neklausyti valdžios ir neiti iš žmonių rinkti paskolų, neraginti stoti į kolūkius, nepadėti surašyti gyvulių. Viskas buvo verčiama ant mokytojo galvos. O atlyginimai buvo tokie menki. Pradžioje ir jų beveik nebuvo, tad ir mūsų mokytoja taip džiaugdavosi, ne, ne dovanomis ar gėlėmis, bet ... jeigu kuris iš mokinių atnešdavo bulvių krepšį, obuolių ar kokią gabalėlį mėsos, lašinių. Kitaip tų laikų mokytojus nėra kaip paaiškinti, kaip nepaprastai mylėjusius savo darbą ir mus, paprasčiausio kaimo vaikus. Manau, kad ir mes vis ją taip pat mylėjome, nes ir dabar gerą prisiminti ją tokią šviesią, besišypsančią. Gaila, kad iš tų laikų neturiu nei vienos nuotraukos, tad ir pirmosios mokytojos veidą

galiu sukurti tik iš savo vaizduotės, iš atminties.

Jau daug vėliau, sutikęs tikrą mūsų krašto šviesulį mokytoją Bronių Šukį, pagal jo knygėlę "Lietuvos mokykla Antrojo pasaulinio karo ir pirmaisiais pokario metais" bei paties autoriaus pasakojimus, supratau, kad sunki ir pilna rizikos pokario mokytojų dalia buvo visur – ar tai Vilkijoje, ar Jurbarkė, ar net ir Kaune. Visur reikėjo balansuoti tarp meilės savo specialybei, vaikams, kraštui, padorumui ir baimės, pritaikymo, priverstinio patikavimo.

Pilną septynmetę baigiau Zapyškyje. Prisimenu, kai kartą iš rajono atvyko tikrintojai, o klasėje nei vieno pionieriaus, nei vieno raudono kaklaraiščio. Vargšė auklėtoja tempė iš namų, kaimynų moteriškas skareleles ir jas rišo vaikams ant kaklų, na kur čia kaime tuos kaklaraiščius gausi. Nežinau ar tos margaspalvės skarelės tikrintojams tiko ir ar mokytoja liko nenubausta. Lyg ir nieko blogo nesigirdėjo. Tiesa, vėliau ir vieną kaklaraištį raudoną gavome. Jį paėmė toks tikrai puikus mokinyš Juozukas. Našlaitis jis buvo, o kartu su kaklaraiščiu dovanų gavo ir batus, tad kaip gi neimsi, gi dauguma tik savo tėvų darbo medpadžiais avėjome. Tik eidami namo galvojome, o kur jį paslėpti, kad giminės, pas kuriuos jis gyveno, nesibartų ir iš namų nevarytų. Sugalvojome, kad geriausia bus paslėpti upelyje po dideliu akmenu, net šunys nesuras, o ką jau ten žmonės. Matyt, taip ir liko ten raudonasis skudurėlis skalbtis iki pavasario.

Pokaris pokariu, o mes, padedami nuoširdžių mokytojų mokėmės, augome, brendome. Ir dabar prisimenu, kaip gražiai su manimi kalbėjo lietuvių kalbos mokytoja Ona Barštienė, kai jai parodžiau pirmąjį, žinoma, gana naivų savo eilėraštuką. Bet nebuvau supeiktas, o priešingai, paskatintas. Ir ar ne pirmąją kitą, jau inžinerinės kūrybos pamoką suteikė pats direktorius Antanas Obcarskis iš šoviniams laikyti diržų (o jų tiek daug tada buvo Dievogalos miške lyje) kartu su mokiniiais padaręs gana sudėtingą vandens iš upelio kėlimo įrenginį. Beveik nebuvo jokių vaizdinių priemonių, tad kai kurias darėmės patys. Ir dabar žiūriu į geroką randą kairės rankos didžiajame piršte ir šypsau, tas "suve-

Straipsnio autorius prie Ežerėlio vidurinės mokyklos 2000 metais.

nyras" įgytas gaminant reostatą. Pirštas sugijo, o fizikos mokytojas Juozas Mardosas už tai parašė patį geriausią pažymį - didelį penketą. Bet ne jis svarbiausia, o gal tai, kad fizika vėliau visą laiką liko mėgstamu dalyku.

Dar daugiau šiltų prisiminimų paliko Ežerėlio vidurinės mokyklos mokytojai. Ir vėl turėjome puikius lietuvių kalbos mokytojus. Kai mokytojas Jonas Barcys pats skaitydavo kokią eilėraščių, prozos kūrinio ištrauką arba geriau parašytą mokinio rašinėlį, šiuropulėliai pereidavo, taip atrodė stipru, gražu, tikra. Gal dėl to lietuvių literatūra, poezija visą laiką man buvo aukštai iškeltu švyturiu. Jau niekada nepamiršiu matematikos mokytojos Jadvygos Kriuglienės. Ir gal ne tiek dėl matematikos pamokų, tų painingų formulų, kiek dėl teisingumo, gerumo, sugebėjimo tarp mokinio ir mokytojo sukurti atvirumą, pasitikėjimą. Dar ir dabar, kai naktimis pažvelgiu į žvaigždėtą dangų ir ten surandu ne tik Paukščių taką, Grįžulo ratus, Šienpjovius bet ir Šaulio žvaigždyną, prisimenu fizikos mokytoją Janiną Grigarevičiūtę, kuri tuo metu dar mokė ir astronomijos, mokė naudotis besisukančiu žvaigždėlapiu. Gi gerai, kai mokytojai, o ne televizoriaus ekranas parodo kelią į tikrąjį dangų, į žvaigždes. O kiek daug tokių mokytojų, kiek daug parodytų kelių į gamtos, meno, matematikos, istorijos, lietuvių ir rusų literatūros pasaulius. Kai tėviškėje, Zapyškyje, lankau tėvų kapus, dažnai sustoju dar prie vieno paminklo ant kurio parašyta - Genovaitė Damijonaitienė. Tai mūsų istorijos mokytoja. Ir dabar stebiuosi, kiek fantazijos istorijoje gali talpinti valstybių, žmonių, įvairiausių įvykių datos. Tik reikia, kad kas nors padėtų mokiniams visa tai suprasti, mo-

kėtų atskleisti, įtikinimai, vaizdžiai perteikti. O mokytoja G. Damijonaitienė mokėjo.

Ir labai norint, mažas rašinys negali sutalpinti tų visų nuostabių žmonių, mano mokytojų, kurių pastangomis ir tapau kuo dabar esu. Būtų gerai, jei kiekvienas mes, kol dar prisimename, kol dar galime, nors sau paimtume ir susirašytume, kas ir kada mus mokė. Garantuojau, kad gautųsi gana ilgas sąrašas. Tada gal tikrai suprastume savo skolą ir išgaruotų puikybė, kad va kiek daug aš pasiekiau. Ne, tai ne aš pasiekiau, tai ne tu pasiekei, tai mūsų mokytojai pasiekė, iš paprasto kaimo vaiko pripažintą specialistą, žinoma asmenybę, gerą žmogų padarė. Ir tai yra tiek daug, nes patį svarbiausią darbą jie padarė, žmogui padėjo tapti **žmogumi**.

Suprantu, kad kiekvienas iš mūsų gali daugiau prisiminti ir gražiau, išsamiau parašyti apie savo mokyklas, mokytojus, nes visi ir visiems jie lieka atmintyje. Labai svarbios yra mokytojų pastangos savo mokiniams suteikti pradinės, elementarios žinias, bet dar svarbiau, dar didesnė darbo sėkmė, jo pripažinimas, kai mokytojui pasiseka mokymas padėti atverti jų tolesnius, platesnius kelius į daug gilesnį žinojimą, kartu su brandos atestatu įduoti troškimą nesustoti, augti, kurti.

Užbaigus mokyklą, išaugus iš mokinio amžiaus, ryšiai su mokykla, mokytojais nesibaigia. Ratas apsisuka ir, žiūrėk, tavo mokyklą jau lanko tavo arba bendraklasių vaikai. Nejauti, tik skola mokytojams ir vėl auga. Kiek kartų Raudondvaryje besutiktum mokytoją Laimą Svečiulienę, tiek kartų bus paklausta – O kaip laikosi sūnus Mindaugas? Sutiksi mokytoją Joaną Nekrošienę, bus klausama – O kaip laikosi dukra Gintarė? Sutikssite, būtinai perduokite linkėjimus. Tai

pirmosios mano vaikų mokytojos. Ir gerai suprantu, kad ne tik man, bet ir joms nuoširdžiai smagu, kai galiu pasakyti, kad viskas gerai, kad mūsų vaikai baigė mokslus, įgijo specialybes, sukūrė gražias šeimas. Ir taip pat suprantu, kad ne tik mano vaikai, bet ir aš, šioms mokytojoms jausiu didelį dėkingumą. Vieniems jauniems žmonėms nėra lengva surasti save, surasti teisingą kelią. Tad kaip gerai, kai ta parama būna iš abiejų pusių, iš tėvų ir iš mokytojų.

Ir dar. Visais laikais mokytojas visuomenėje turėjo ypatingą statusą. Pagarba, garbė, dora, teisingumas, inteligencija, netgi patriotiškumas – tai neatsiejami tikrojo mokytojo bruožai. Ir nesvarbu, kad mokytojas tavęs ar tavo vaikų nemokė, jų neauklėjo. Nesvarbu, kad mokytojas jau nedirba, kad gal jo kostiumas jau visai nenaujas, nemadingas. Nesvarbu, kad gal ir mašinos niekad os neturėjo, o dabar kompiuterio neturi. Visa tai nėra svarbu. Sutiksi mokytoją ir supras, kad sutikai tikrai šviesią asmenybę, sutikai tikrą žmogų.

Kaip maloniai nustebino mokytoja Anelė Špakauskienė, kai man atnešė dar Sąjūdžio laikais "Tėviškės žiniose" spausdintus mano straipsnius, jų iškarpas. Reiškia tada jie buvo svarbūs, reikalingi, jei net Mokytoja skaitė, nemetė, rinko. O ir iš kitos pusės, tai tik patvirtina, kiek daug mes bendraminčių, bendražygių tarp mokytojų turėjome, o ir dabar turime. Mokytojas – tai ne vien specialybė, amatas. Mokytojas - pilietiškumo pavyzdys, bendruomenės autoritetas. Suprantu, kaip ne lengva juo būti, kai šiandieniniame pasaulyje taip išgali pinigų, turto kultas, devalvuojama šeima, moralė, dora. Tik niekas neturi pasiduoti, nuleisti

(Nukelta į 10 psl.)

Š.m. rugsėjo mėn. Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. Juozas Bacevičius palaimino moksleivius pradedančius mokslo metus.

G.Juškeno nuotr.

CLEVELAND, OH KLEBONO MINTYS

Aną šeštadienį *The Plain Dealer* dienraštis religiniame puslapyje atspausdino straipsnį apie Šv. Jurgio parapiją. Jų reporteris (Robert L. Smith) aplankė mūsų parapiją rugsėjo 11 d. sekmadienį, dalyvavo mūsų 10:30 val. Mišiose ir kalbėjosi apie mūsų parapiją su klebonu bei keliais parapijiečiais. Jo straipsnis buvo mums labai palankus, bet kartu parodė tai, ką mes dažnai nesugebame matyti. Mūsų parapija yra labai maža ir mes nuolatos grumiame sutelkti reikalingas lėšas mūsų parapijai išlaikyti. Tik ką užbaigėme mūsų gegužinę ir netrukus vėl išsiuntinėsime Rudens šventės loterijos bilietus. Mes renkame spausdintųjų užtaisus (“printer cartridges”) parduoti perdirbimui, mes kas savaitę plušame praveisti bingo lošimus – lėšoms parapijai sutelkti ir štai vėl krepiamės į jus prašydami padidinti jūsų aukas, kad galėtume padengti mūsų išlaidas. Ką tik mes nedarytume, visados to nepakan-ka padengti vis didėjantiems reikalavimams. Netrukus mes sulauksime nepaprastų žiemos išlaidų padidėjimo. Kaip klebonas, aš dažnai stebiuosi ar tos visos pastangos yra to vertos... Ir štai aš vėl sulaukiu atsakymo, kada pamatau gausius žmones, kuriems mes kas mė-

nesį daliname maistą. Kada pažvelgiu į daugelio jūsų akis, ypač mūsų senesnių narių, kurie yra dėkingi, kad mes čia tebeesame jų dvasiniams reikalavimams, ir tada aš girdžiu jus kalbant – **tai yra mūsų namai**. Jei Jurginė būtų verslas, mes jį būtume seniai uždarę. Tačiau mes esame Bažnyčia, ir mūsų tikslas yra apaštalauti tiems, kurie į mus kreipiasi dvasinei ir medžiaginei paramai. Skai-tydami šiuos žodžius, pagalvo-kite kaip mūsų parapija palietė jūsų gyvenimą. Tada klauskite save – ar verta ją ir toliau laikyti atvirą. O pabaigai klauskite save: ką turėtume daryti jai padėti.

Jei klaustume mane (G.J.) apie tuos mūsų namus. Tekal-ba mūsų giminės praeitis. Jurginėje turėjome keturias vestuves, septyni mūsų giminės vaikaičiai čia buvo pakrikštyti, o dabar vienas tų vaikaičių atvežė iš Marylando savo abu sūnelius Jurginėlį krikštyti. **Taip** – tai yra mūsų namai.

Gerardas Juškenas

ŠV. JURGIO TARYBOS RINKIMAI

Šv. Jurgio parapija spalio 15-16 d. savaitgalį rinks 4 naujus narius parapijos tarybon 2006 m. sausio 1 d. kadencijai. Dabar klebono yra priimami kandidatų pasiūlymai šiem rinkimams. Tarybos nariai, kurių kadencija pa-

sibaigs šių metų pabaigoje, yra: Stephen Kristoff, Algirdas Matulionis, Peter Rekstis ir Birutė Vedegienė. Dar vienerius metus šioje taryboje pareigas eis Antanas Bacevičius, Rūta Degutienė, Algis Martinėnas ir Larry Stochl.

Gerardas Juškenas

CHICAGO, IL LIETUVIŲ FONDO PRANEŠIMAI

Lietuvių fondo metinės golfo dienos proga, LF Tarybos narė Jūratė Budrienė loterijai padovanojo 100 dol. – LF narystę, kurią laimėjo Vytautas Šimkus. LF įnašai tinka pažymėti bet kokiai progai – gimimui, krikštynomis, gimtadieniui, sutuoktuvėms, jubiliejams. Kviečiame ir kitus pagerbti artimuosius dovanodami LF narystę. Mūsų adresas: 14911 127th Street, Lemont, IL 60439, tel. 630-257-1616.

Lietuvių fondo pokylis ir švietimo premijos įteikimas įvyks šeštadienį, lapkričio 5 d. Maloniai kviečiame LF narius, rėmėjus, globėjus, draugus ir svečius susiburti PLC salėje, pasisvečiuoti, pasivaišinti ir paremti Lietuvių fondą. Platesnę informaciją suteiksime LF raštinėje: 14911 127th Street, Lemont, IL 60439, Tel. 630-257-1616.

Šveicarijos LB valdyba nuoširdžiai dėkoja Lietuvių fondo nariams už finansinę paramą knygos “Alpių lietuviai” išleidimui. Kruopščiai surinkta 1999-2005 m. Šveicarijos lietuvių bendruomenės archyvinė medžiaga ir su dideliu atsidavimu parašyta knyga “Alpių lietuviai” pasiekė skaitytojus. Džiaugiamės galėdami prisidėti prie lietuvių išlaidų darbu Šveicarijoje ir kviečiame visus, kuriems rūpi lietuvių kultūros išsaugojimas, įsijungti į LF narių šeimą. Mūsų adresas: 14911 127th Street, Lemont, IL 60439, IL 60439, tel. 630-257-1616.

ST. PETERSBURG, FL

BALFAS VĖL Kviečia Į TALKĄ

Spalis nuo seno vadinamas BALFo mėnesiu. Tada kartą metuose BALFas kreipiasi į visuomenę, skelbdamas savo metinį aukų vajų. Nuo savo įsisteigimo 1944 metais, BALFas rinko aukas ir teikė pagalbą vargstantiems tautiečiams tiek Lietuvoje, tiek išsisklaidžiusiems visuose pasaulio kraštuose. Šiuo metu pagrindinė šalpa yra teikiama vargšams Lietuvoje.

Kiekvieną spalio mėnesio sekmadienį BALFo St. Petersburgo skyriaus valdyba rinks aukas Lietuvių klube. Aukotojai, kurie tuo metu nesilankys klube, prašomi prisijusti savo auką skyriaus išdininkei adresu: Mrs. Sofija Vaškienė, 6850 – 13 th Ave. North, St. Petersburg, FL 33710, rašant čekius BALF arba United Lithuanian Relief Fund of America pavadinimu. Kviečiame visus prisidėti prie vargo mažinimo Lietuvoje. Ir mažiausia auka yra labai vertinama.

PB

PRISIMINTAS V.A. CINAUSKAS

Rugpjūčio mėn. 28 d. popietei klube vadovavo vicepirmininkė Aldona Andriulienė, nes pirmininkė Angelė Karnienė buvo išvykusi atostogų. Papietavus buvo prisimintas poetas, Sibiro tremtinys, žurnalistas, buvęs Seimo narys Vytautas Aleksandras Cinauskas, kuris prieš keletą metų lankėsi ir St. Peterburge. Jis staiga mirė Lietuvoje š.m. birželio mėn. 7 d., sulaukęs 75 m. amžiaus. Gimęs Pandėlyje, būdamas 11 metų kartu su šeima buvo išvežtas į Sibirą, kur netrukus mirė tėvas ir du maži broliukai. Septyniolikos metų Vytautas parbėgo į Lietuvą, mokėsi gimnazijoje, bet po metų vėl buvo ištremtas į Sibirą, kur miške dirbo sunkiausius darbus. Į Lietuvą grįžo 1956 m.

Atkūrus nepriklausomybę, jis išleido trejetą poezijos knygų, buvo Lietuvos Kultūros fondo tarybos narys, Tremtinių grįžimo fondo valdybos pirmininkas, 1996-2000 m. Seimo narys, priklausė Lietuvos rašytojų sąjungai ir žurnalistų draugijai. Už nuopelnus Lietuvai jis buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-jo laipsnio ordinu.

Sūnaus Gyčio išleistame nekrologe sakoma: “Jo eilėraščiai kalbės mums ir už mus – vaikams, kurie, mes tikime, niekada nepatirs, bet ir neužmirš tų baisių išmėginimų, kuriuos Lietuvai teko patirti anuomet”. Popietės dalyviai pagerbė mirusįjį atsisojimu ir minutės tyla.

POKYČIAI VATIKANE

Rugsėjo mėn. 4 d. susirinkusiems į klubą dalyviams Šv. Kazimiero Misijos vadovas kan. Bernardas Talaišis perskaitė pranešimą iš interneto, kuriame sakoma apie pokyčius Vatikane. Naujasis popiežius pamažu keičia esamą komandą, parinkdamas naujus, jaunesnius kardinolus, pritariantį jo minčiai ir planams. Tame rašinyje minimas ir mūsų kardinolas Audrys Bačkis.

Vicepirmininkė Aldona Andriulienė įdomiai papasakojo apie rugių nuėmimo tradicijas Lietuvoje. Paminėjo, kad kai jos anūkė ir anūakai buvo jauni, ji su vyru įsėnizuodavo šokius, vaizduojančius rugių pjovimą. Jos tuo metu jau na anūkė, dabar jau ištekėjusi mama, buvo sukūrusi eilėraščių, kurį su įsijautimu perskaitė Al-vita Kerbelienė.

JACHTŲ KELIONĖ Į AMERIKĄ

Rugsėjo 11 d. popietėje vicepirmininkė paminėjo prieš keletą metų padarytą trijų jachtų kelionę iš Klaipėdos uosto į New Yorką ir perskaitė trumpą vieno tos kelionės dalyvių aprašymą. Paminėjo keletą asmenų, kurie savo aukomis rėmė šią kelionę, ypatingai pabrėždama Vytautą Paulių, pagrindinį rėmėją, paminėdama, kad jo sesuo, Jonė Staškuvienė, gyvena mūsų apylinkėje.

LANKĖSI SVEČIAI VIENUOLIAI

Pakeliui iš Toronto į Kennebunkport vienuolyną porai dienų mūsų apylinkėje apsi-stojo Toronto pranciškonų vienuolyno globėjas kun. Petras Šarka OFM ir du studentai klierikai, studijuoją Canterbury, Anglijoje. Tai Alvydas Virbalis OFM ir Kęstutis Antanas Blužas OFM. Jie yra dalis studentų, kurie yra remiami mūsų Šv. Kazimiero Misijos narių. Rugsėjo mėn. 18 d. kun. Šarka aukojo šv. Mišias Šv. Vardo bažnyčioje ir pasakė turiningą pamokslą apie pasišventimą, kunigystę ir kunigo atliekamas pareigas.

MŪSŲ KLUBO BIBLIOTEKA

Jau praėjo daug metų, kai mūsų klubas prie savųjų patalpų pristatė priestatą bibliotekai, kur yra talpinamos knygos, gautos iš amžinatilsin iškelia-vusių klubo narių arba jų namiškių. Per nemažą metų skaičių susidarė nemažas kiekis tų knygų. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, prasidėjo jų reikalavimas tenai: universitetų, miestų ir miestelių bibliotekos prašė, kad siųstume jiems laisvėje parašytas knygas, kurių sovietmečiu jie ten negaudavo. Atsirasdavo geradarių klubo

(Nukelta į 10 psl.)

PRASIDĖJO DIRVOS VAJUS

Visiems *Dirvos* prenumeratoriams bei skaitytojams buvo išsiųsti loterijos bilietai su prašymu juos išplatinti. Loterijos tikslas yra padidinti kapitalą, kuris yra labai reikalingas *Dirvos* leidybos kasdieninių išlaidų padengimui.

Dėkojame visiems, kurie jau atsiliepė. Skatiname visus išbandyti laimę, gražinti šakneles ir pagal išgales pridėti auką. Loterijos traukimas 2005m. lapkričio 1-mą dieną.

“Vilties” draugijos valdyba, Dirvos leidėjai

LIETUVA IR PASAULIS

I Vilnių netikėtai atvyko Baltarusijos ministras pirmininkas Sergej Sidoriski. Jo vizitas daug kam buvo staigmena. Apie jo atvykimą pranešta vos prieš porą valandų. Lietuvos Vyriausybės vadovas Algirdas Brazauskas spalio 5 d. vakare svečią pakvietė darbo vakarienės į pramogų, sporto ir laisvalaikio centrą “Forum Palace” Vilniuje. Baltarusijos premjeras dalyvavo parodoje “Belarus Expo 2005”. Prezidentas Valdas Adamkus ir Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas neketino susitikti su svečiu, nors paprastai tokio rango pareigūnai laukiami ir Prezidentūroje, ir Seime.

Rusijos Valstybės Dūmos civilinio baudžiamojo proceso įstatymų leidybos komiteto vadovas Pavel Krašeninikov laiko logišku ir dėsningu Lietuvos generalinės prokuratūros sprendimą nutraukti tyrimą Rusijos naikintuvo lakūno Valerij Trojanov atžvilgiu. "Tik šitaip galėjo baigtis tas nesusipratimas, kurį sukėlė naikintuvo ‘Su-27’ katastrofa", - pareiškė jis žurnalistams.

Lietuvoje sudužusio Rusijos naikintuvo “Su-27” pilotas Valerij Trojanov išvyko iš Lietuvos į Karaliaučiaus sritį. Rusijos ambasadoje surengtoje spaudos konferencijoje į žurnalistų klausimus prieš išvykdamas atsakė pats V. Trojanov ir avarijos tyrimą Lietuvoje stebėjęs įgaliotasis Rusijos atstovas generolas majoras Sergej Bainetov. V. Trojanov pakartojo, kad Lietuvoje su juo buvo elgiamasi korektiškai, ir tvirtino, kad tiek apklausos prokuratūroje, tiek tarpžinybinės komisijos darbas buvo gana aukšto lygio.

Pilotas nesiskundė ir sveikatos būkle. "Jaučiuosi normaliai, tačiau turiu pasakyti, kad bent Rusijoje tokiu atveju atliekamas piloto sveikatos patikrinimas", - sakė V. Trojanov. Paklaustas, kodėl nepriėmė Lietuvos medikų siūlytos pagalbos, pilotas paaiškino, kad jam sutikus pagalba būtų teikiama nedalyvaujant Rusijos atstovams.

V. Trojanov negalėjo atsakyti, kas jo laukia nuvykus į Karaliaučių, ir teigė, kad dar esą anksti kalbėti apie tolesnės karjeros perspektyvas. "Iš pradžių reikia atlikti sveikatos patikrinimą, o paskui bus galima svarstyti apie perspektyvas", - sakė pilotas.

S. Bainetov teigimu, tolesnės karjeros klausimą pilotas tokiais atvejais sprendžia pats. Tyrimas atliekamas tik siekiant nustatyti katastrofos priežastis, o ne jos kaltininkus. Jis taip pat sakė padėkojęs tarpžinybinei komisijai vadovavusiam Gynbos štabo viršininkui brigados generolui Vitalijui Vaikšnoriui už Lietuvos atliktą tyrimą ir teigė, kad Rusija atsižvelgs į tarpžinybinės komisijos išvadas. Pasak S. Bainetov, klausimas dėl tolesnio avarijos vietoje surinktų lėktuvo nuolaužų ir detalių likimo bus sprendžiamas artimiausiu metu.

Lietuvos konsulate Sankt Peterburge buvo išdaužtas langas, pastatas ištepilotas dažais. Vieną įtariamąjį šiuo išpuoliu sulaikė vietos milicininkas. Trys asmenys ištepiliojo konsulato pastato fasadą juodos ir žalios spalvos dažais bei išdaužė langą, tačiau į vidų patekti nebandė. Prie šalia esančio Indijos konsulato budėjęs milicininkas pamatė ir sulaikė vieną iš trijų. Sulaikytas Rusijos pilietis yra 20-24 metų, tačiau kol kas nėra aišku, ar išpuolis buvo padarytas politiniais sumetimais.

Tai nebe pirmas išpuolis prieš Lietuvos diplomatinės atstovybes Rusijoje. 2003 metų vasarį chuliganai, protestuodami "prieš Kaliningrado blokadą", Lietuvos ambasadą Maskvoje apmėtė buteliais su juodos spalvos skysčiu. Spalio 5 d. vakare trys nežinomi piktadariai apmėtė dažų buteliais ir Latvijos generalinį konsulatą Sankt Peterburge. Latvijos URM pabrėžia, kad šįsyk apie Rusijos nepajėgumą vykdyti savo išipareigojimus ir garantuoti Latvijos diplomatinų atstovybių saugumą kalbės ne tik dvišalėse derybose, bet ir tarptautiniu lygiu. Latvijos atstovybės Rusijoje, ypač Maskvoje ir Sankt Peterburge, reguliariai puldinėjamos nuo praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pabaigos. Ankstesnis incidentas prie jos generalinio konsulato Sankt Peterburge įvykdytas kovo 5 dieną.

Lietuvos generalinė prokuratūra išsiuntė Rusijos Federacijos generaliniam prokurorui Vladimir Ustinov pakartotiną prašymą dėl teisinės pagalbos baudžiamojoje byloje, kurioje ikiteisminį tyrimą atlieka Vilniaus apygardos prokurorai, teigiamą prokuratūros pranešime spaudai. Rašte dar kartą prašoma Vilniaus apygardos prokuratūros teisinės pagalbos pavedimo baudžiamojoje byloje dėl Lietuvos piliečio Viktoro Uspaskicho aukštojo mokslo baigimo diplomo vykdymą pavesti Rusijos Federacijos prokuratūros pareigūnams. Taip pat Rusijos generalinio prokuroro prašoma vykdant teisinės pagalbos pavedimą leisti dalyvauti Vilniaus apygardos prokurorams Sergejui Takvareli ir Rolandui Imbrasui. Lietuvos prokurorai prašo savo kolegų Maskvoje, kad teisinės pagalbos pavedimo vykdymo metu surinkta medžiaga būtų perduota komandiruotiems Vilniaus apygardos prokurorams.

Lietuvos Seimo saugumo ir gynybos komiteto vadovas Alvydas Sadeckas susitiko su Austrijos Respublikos gynybos ministru Günter Platter. *LRS nuotr.*

NESITIKIMA ES PARAMOS SIEKIANT KARALIAUČIAUS SRITIES DEMILITARIZAVIMO

Parlamentinio Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto vadovas Alvydas Sadeckas nesitiki Europos Sąjungos paramos siekiant Karaliaučiaus srities demilitarizavimo.

ES santykiai su Rusijai priklausančia Karaliaučiaus sritimi buvo aptarti praeitą savaitę Briuselyje vykusiame ES nacionalinių parlamentų užsienio reikalų bei gynybos komitetų posėdyje, tačiau, pasak A.Sadecko, Karaliaučiaus demilitarizavimo klausimas "buvo apeitas".

"Kalbėta, kad šiek tiek išsprendėme tranzito problemas, kad labai aktualu stiprinti ekonominį ryšius su Karaliaučiumi, kad tai išskirtinis Europos regionas. Apie demilitarizavimo klausimą, kuris labai aktualus, net nebuvo užsiminta", - žurnalistams sakė A.Sadeckas.

EUROPOS SĄJUNGOS PILIEČIO TEISĖS

Pirmojoje lietuviškoje interneto svetainėje apie Europos Sąjungos piliečio teises ir laisves pateikiami europinių fondų, į kuriuos galima kreiptis norint gauti finansavimą, sąrašai.

2004 metų gegužę tapę Europos Sąjungos piliečiais, dauguma šalies gyventojų nežino, kaip rodo visuomenės

NSGK vadovas susitikime dalyvavusio ES aukštojo atstovo bendrajai užsienio ir saugumo politikai Javier Solana paklausė, kokios pozicijos ES laikišis Karaliaučiaus demilitarizavimo klausimu, tačiau į klausimą nebuvo atsakyta. "Kas nustebino, į šią klausimą iš viso nebuvo atsakymo", - pabrėžė NSGK vadovas. Nesulaukęs atsakymo, A.Sadeckas klausimą pateikė raštu, tačiau vėl - be rezultatų. "Paprastai atsakyti raštiškai, tačiau atsakymo taip ir nebuvo duota. Norom nenorom peršasi mintis, kad šitas klausimas buvo apeitas ir nebuvo norima į jį atsakyti", - nusivylimo neslėpė NSGK vadovas. ES atstovų tylą Karaliaučiaus srities demilitarizavimo klausimu A.Sadeckas aiškino "nenoru aštrinti problemų".

"Manau, kad tai siejasi su ES ir NATO politika Rusijos

atžvilgiu, ES ir Rusijos santykiais. Tai - nenoras gilintis ir aštrinti problemų, kurios yra", - kalbėjo NSGK vadovas.

Šios srities demilitarizavimo klausimą Lietuvos politikai pradėjo kelti po to, kai Lietuvoje sudužo iš Sankt Peterburgo į Karaliaučių skridęs rusų naikintuvas. Politikai pradėjo abejoti, kam Karaliaučiaus sričiai, kurią supa draugiškos valstybės, reikalingos karinės bazės. "Netgi patys rusai sako, kad naikintuvo katastrofa galėjo įvykti todėl, kad labai siauras koridorius skristi į Karaliaučių, tai man iškyla klausimas, kam tas siauras koridorius? Karaliaučius yra apsuptas draugiškų valstybių, kurios yra NATO ir Europos Sąjungoje, priešiškų valstybių nėra", - žurnalistams yra sakęs Krašto apsaugos ministras Gediminas Kirkilas. *Delfi*

apklausos, kokias papildomas teises suteikia ES piliečio statusas.

Naujos svetainės tikslas - supažindinti naujuosius Europos piliečius su jų teisėmis ir laisvėmis bei galimybėmis jas ginti. Tinklapių kūrėjai pabrėžia, kad tokios informacijos prieinamumas gali užtikrinti visavertį žmonių gy-

venimą naujojoje teisinėje aplinkoje. Tikimasi, kad tinklapyje pateikiama informacija padės visuomenei geriau suvokti narystės Europos Sąjungoje privalumus ir naujai atsivėrusias galimybes, susipažinti su ES Konstitucija.

www.euroteises.lt pateikia ES piliečiams naudingos informacijos ir žinių apie Europos Sąjungos Konstitucijos ratifikavimo procesą. *LGITIC*

GRUZIJA - UŽ AKTYVESNĄ BALTIJOS ŠALIŲ BENDRADARBIAVIMĄ

Gruzijos prezidentas Michail Saakašvili, spalio 5 d. Tbilisyje susitikęs su Latvijos prezidente Vaira Vyke-Freiberga, pasiūlė stiprinti Užkaukazės ir Baltijos šalių bendradarbiavimą eurointegracijos klausimais.

Latvijos prezidentė žadėjo aptarti šį klausimą ir su Armėnijos prezidentu bei sakė, kad bendradarbiavimas 3 + 3 (Ar-

mėnija, Gruzija, Azerbaidžanas + Latvija, Lietuva, Estija) forma įmanomas tik tuo atveju, jei Armėnija ir Azerbaidžanas bus pasirengę sėsti prie derybų stalo nepaisant ilgamečio jų konflikto. Pasak prezidentės, Latvija pasirengusi svarstyti šią iniciatyvą.

V.Vykė-Freiberga spalio 2 dieną pradėjo valstybinį vizitą Užkaukazės šalyse. *Delfi*

Brazilijoje pramogavę Lietuvos kalėjų vadovai bandė apgauti teisingumo ministrą. Jam pateiktoje komandiruotės ataskaitoje teigiama, kad delegacija dalyvavo Tarptautinės policijos ir bausmių vykdymo struktūrų asociacijos (WISPA) forume. *Respublika* išsiaiškino naujas Kalėjų departamento delegacijos kelionės į Braziliją aplinkybes. Santrumpos WISPA reikšmė - Pasaulinė policijos salės futbolo asociacija.

R. JUKNEVIČIENĖ RAGINO GOETEBORGE PRISTATYTI PARODĄ APIE LIETUVOS PARTIZANŲ KOVAS

Seimo opozicijos Tėvynės sąjungos frakcijos narė Rasa Juknevičienė pasipiktino Kultūros ministerijos sprendimu Goeteborgo knygų mugėje nebeeksponuoti parodos apie partizanų kovas Lietuvoje.

Kultūros ministrui Vladimirui Prudnikovui adresuotame laiške parlamentarė paragino persvarstyti parodos eksponavimo klausimą ir nurodyti, “kokie pareigūnai buvo atsakingi už parodos ‘Karas po karo’ sužlugdymą”.

“Mes, nukentėję nuo sovietinės okupacijos, turėtume būti suinteresuoti baigti plėšyti ‘geležinę uždangą’, kuri, kaip pasirodo, vis dar gali egzistuoti, - laiške ministrui pabrėžė R. Juknevičienė. – Tuo labiau, kad su didžiuliu pasisekimu ši paroda prieš porą metų apkeiliavo Daniją ir šios parodos apie lietuvių rezistenciją pageidavo patys švedai”.

Kaip pranešė žiniasklaida, Kultūros ministerija, oficialiai apie tai neinformavusi, atsisakė Švedijos mieste Goeteborge vyksiančioje knygų mugėje eksponuoti Lietuvos genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGRTC) parengtą parodą “Karas po karo”. Šioje parodoje, skirtoje specialiai užsienio žiūrovams, pasakojama apie Lietuvos antisovietinį partizaninį judėjimą.

Planuojamas ne vienas seminaras ir diskusija rezistencijos tema, o ši paroda esą turėjo tapti papildoma iliustruojančia medžiaga. LGRTC buvo parengęs parodos katalogą (Goeteborgo mugės rengėjai finansavo papildomą parodos katalogo tiražą) ir kitą reikiamą medžiagą – diskusijų temas, papildomą informaciją. Vien pačios parodos parengimas esą kainavo apie 10 tūkst. litų.

“Paroda ‘Karas po karo’ Švedijoje galėjo būti eksponuojama ne atsitiktinai, - teigiama R. Juknevičienės rašte. – Skandinavai domisi šia tema, kuo teko įsitikinti man pačiai, nes esu Tarparlamentinių ryšių su Šiaurės Europos šalimis grupės narė, keletą metų teko tai grupei vadovauti. Tai patvirtina ir žinios, kad pačių švedų iniciatyva buvo parengta ir švedų kalba išleista legendinio Lietuvos partizano Juozo Lukšos-Daumanto prisiminimų knyga “Partizanai”, kurios 10 tūkstančių egzempliorių tiražas buvo labai greitai išpirktas, ir dabar švedai jau rengia papildomą knygos leidimą. 15-aisiais Lietuvos nepriklausomos valstybės gyvenimo metais dar gali būti suinteresuotųjų nuslėpti nuo pasaulio sovietinių okupantų piktadarystės ir mūsų tautos pasipriešinimo kovą”. **LGITIC**

Vydūno fondo taryba 50 metų sukaktuvių proga. Pirmoje eilėje iš kairės: A. Stepaitis, pirmininko pavaduotojas, L.Maskaliūnas, pirmininkas, I. Kairytė, sekretorė, antroje eilėje R. Griškelis, R. Rudaitienė, J. Variakojis, J. Variakojienė, V. Mikūnas, A. Rauckas, L. Ramanauskas, V. Kirvelaitis, Š. Rimas, S. Miknaitis, V. Brazaitytė.

PABERŽĖ MINĖS TĖVO STANISLOVO 87-ĄSIAS GIMIMO METINES

Vilnius, rugsėjo 30 d. (ELTA). Paberžės 1863 metų sukilimo muziejuje ir bažnyčioje, kurios šventoriuje yra palaidotas birželio 23-įją miręs šviesios atminties dvasininkas kapucinų vienuolis Tėvas Stanislovas, sekmadienį rengiama popietė “Pabūkime dar kartu su Tėveliu...”

Po vidurdienio pamaldų kunigo, pamokslininko, Lietuvos pasipriešinimo sovietinei okupacijai veikėjo, rašytojo, vertėjo Algirdo Mykolo Dobrovolskio 87-osioms gimimo metinėms skirtame minėjime žmonės dalinsis atsiminimais, vaišindamiesi Tėvelio arbata, žiūrės filmuotą medžiagą, klausysis jo kalbų įrašų.

Tėvo Stanislovo meilė šildė tikinčiuosius ir netikinčius, studentus ir narkomanus, filosofus ir paprastus kaimo žmones. Dvasininko nuopelnai valstybei 1996 metais įvertinti Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu. 1999-aisiais už žydų gelbėjimą Antrajame pasauliniame kare jam įteiktas Žuvančiųjų gelbėjimo kryžius.

Apie šviesios atminties kapucinų vienuolį sukurti filmai “Atverk duris ateinančiam”, “Tėvas Stanislovas: stotis tyloje”, išleistos jo pamokslų knygos “Tėvo Stanislovo pamokslai”, “Apie meilę ir tarnystę”, dvasinių apmąstymų knyga “Atsidūsėjimai”.

“Leisk man degti, Viešpatie” – ne poza ir ne metafora šie Tėvo Stanislovo žodžiai, o troškimas gyventi degant savo sielos skauduliais, bet ir šviečiant. Tą liudija visas jo gyvenimas, nugalėtas nuolankume.

Dvasininkas gimė 1918 metų rugsėjo 19 dieną Radviliškyje. Sulaukęs 18 metų, įstojo į Plungės kapucinų vie-

nuolyną ir pasirinko mažesniojo brolio Stanislovo vardą. 1944 metais baigęs tarpvyskupijinę Kauno kunigų seminariją ir iššventintas į kunigus, dvasininkas kelerius metus dirbo Plungėje.

Po trejų metų perkeltas į kapucinų vienuolyną ir Kauno rajono Petrašiūnų parapiją Tėvas Stanislovas bažnyčiose pradėjo sakyti pamokslus, kuriuose ragino tikinčiuosius nepasiduoti sovietinės valdžios įtakai, nebendradarbiauti su saugumu, remti antisovietinį pasipriešinimą.

1948 metais jam buvo uždrausta pamokslauti Kauno arkivyskupijoje. Apkaltintas antisovietine propaganda, Tėvas Stanislovas buvo suimtas, Ypatingojo pasitarimo nuteistas 10 metų griežtojo režimo lagerio ir ištremtas į Sibirą. Iš Intos kalėjimo į Lietuvą jis grįžo tik 1956 metų rugpjūtį, tačiau nepraėjus nė metams buvo vėl suimtas ir įkalintas Vorkutos lageriuose.

Grįžęs iš tremties vienuolis kunigavo Joniškio, Ukmergės, Raseinių dekanatų bažnyčiose, tačiau saugumo agentai jį pasiekdavo ir atkampiose vietose. Per kratas buvo konfiskuota jo pamokslų santraukos, Rainerio Marijos Rilės (Rainer Maria Rilke) eilėraščių vertimai. Jam buvo uždrausta vilkėti kapucinų abitą, o 1960-1961 metais – net aukoti Šventąsias Mišias ir sakyti pamokslus.

Nuo 1966 metų Tėvas Stanislovas dirbo Paberžėje, nušalioje Kėdainių rajono parapijoje, kuri netrukus tapo disidentų, žmonių ieškančių Dievo ar tiesiog tylos ir ramybės, traukos vieta.

Paberžėje Tėvas Stanislovas ne tik kunigavo, bet ir rinko bažnytinio meno kūrinius,

etnologinę medžiagą, toliau platino draudžiamą literatūrą – “Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką”, “Aušrą” ir pagrindinius leidinius iš Rusijos.

1976 metais kunigą vėl tardė KGB būstinėje Vilniuje, tačiau po poros metų su Kauno arkivyskupijos kunigais jis nepabūgo pasirašyti pareiškimą dėl naujos Konstitucijos straipsnių apie tikinčiųjų teises, o 1983 metais – raštiškai pareikalauti nutraukti kunigų Alfonso Svarinsko ir Sigito Tamkevičiaus kalinimą.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę Tėvui Stanislovui buvo pavesta Dotnuvoje atkurti kapucinų namus. Paskirtas vienuolijos globėju, dvasininkas pradėjo vienuolyno atstatymą.

2002 metų balandžio 7 dieną Tėvas Stanislovas, visų pažįstamų švelniai vadinamas tėveliu, visam laikui persikėlė į numylėtą Paberžę.

Kapucinų vienuolio gyvybė užgeso 2005 metų birželio 23 dieną Kauno II klinikinėje ligoninėje. **LGITIC**

FOTOGRAFIJŲ PARODOJE – LIAUDIES SUMEISTRAUTOS KALIAUSĖS

Kaunas, rugsėjo 30 d. (ELTA). Molėtų krašto muziejaus fotografas Alvydas Balandas fotokamera užfiksavo trumpamžį ir netyrinėtą primityvų liaudies meną – kaliauses. Jo fotografijų paroda “Kalausės” buvo atidaryta Velnių muziejuje Kaune rugsėjo 30.

Derliaus apsaugai nuo gyvūnų lietuviai naudojo įvairias priemones. Nuo XX a. pradžios baidyti šernams ir paukščiams, darantiems žalą soduose ir laukuose, pradėtos statyti žmogaus pavidalo iškamšos, vadinamos kaliausėmis arba baidyklėmis. **LGITIC**

Keturiasdešimt trečiasis “Dirvos” NOVELĖS KONKURSAS

Organizatorius: Korporacijos Neo-Lithuania vyriausioji valdyba JAV-se

Finansavimas iš A.A. Simo Kašelio palikimo

Tematika: Autoriams suteikiama neribota teisė pasirinkti novelės temą.

Reikalavimai: Konkursui siunčiamos novelės privalo būti parašytos mašinėle ar kompiuteriu su lietuvišku raidynu dvigubais tarpais tarp eilučių ir dviejų su puse centimetrų lauku ir turi būti neilgesnės kaip 20 puslapių. Rašiniai privalo būti pasirašyti slapyvardžiu. Šis slapyvardis užrašomas ant pridėto užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Atplėšiami tik laimėjusių vokeliai. Nepremijuoti rankraščiai negražinami.

Rašiniai turi būti atsiųsti iki **2005 m. lapkričio 1 d.** (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti adresu:

**“Dirva”, Novelės konkursas,
P.O. Box 19010
Cleveland, Ohio 44119-0010
USA**

Informacija: el. paštu: dirva@ix.netcom.com

Premijos: Pirmoji premija – 500 JAV dolerių,
Antroji premija – 300 JAV dolerių

Konkurso rašinių vertinimo komisija sprendžia paprastą balsų daugumą.

Mokytojos V.Dūdienės karpinyas pagal Lietuvos legendas

LIETUVOJE YRA PER DAUG MEDIKŲ, TAČIAU PO 10 METŲ JŲ GALI TRŪKTI

Vilnius, rugsėjo 30 d. (ELTA). Lietuvos, Estijos ir Latvijos sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų ištekliai klausimai yra panašūs. Tarp-tautinių ekspertų nuomone tapus Europos Sąjungos (ES) šeimos narėmis šalims tenka daugiau dėmesio skirti specialistų judėjimo valdymui.

Dvi dienas Vilniuje vykusiamie II Baltijos šalių sveikatos žinovų pokalbyje žmoniškųjų išteklių klausimais su patarimais dalyvavo aukščiausio lygio Europos sveikatos žinovai, Baltijos šalių sveikatos sričių atstovai, tarptautiniai ekspertai, mokslininkai, valstybinių įstaigų ir profesinių medicinos organizacijų specialistai.

Naujausiais statistiniais duomenimis, Europos Sąjungoje sveikatos priežiūros srityje dirba apie 10 proc. visų gyventojų – 6 mln. žmonių.

Lietuvoje sveikatos priežiūros veiklai leidimus turi 14,443 gydytojai, tačiau iš jų pagal specialybę dirba tik 10,700 medikų. Latvijoje registruoti 9,402 gydytojai, Estijoje – 5,065 gydytojai.

Lietuvoje 10 tūkst. gyventojų tenka 39 gydytojai ir 74 slaugytojai, vidutiniškai ES šalyse – 34 gydytojai ir 77 slaugos specialistai.

“Statistikos duomenimis, šiuo metu Lietuvoje gydytojų yra daugiau nei reikėtų, tačiau pranašaujama, kad iki 2015 metų dėl emigracijos, amžiaus ir kitų priežasčių jų bus 3,130

mažiau, kas sudarys 1 tūkst. tančio trūkumą”, - *Eltai* teigė disertaciją gydytojų pasiūlos ir poreikio tema apgynusi daktarė Liudvika Starkienė.

Pasak jos, problemiškausios medicinos sritys yra anesteziologija, ginekologija ir oftalmologija.

“Ginekologija rizikinga dėl to, kad šioje srityje dirbuojasi daugiausiai vyresnio amžiaus specialistai. Net 30 proc. ginekologų yra virš 60 metų amžiaus”, - sakė daktarė.

Tyrimo “Lietuvos gydytojų pasiūlos ir poreikio prognozės iki 2015 metų” duomenimis, dėl migracijos, amžiaus ar kitų priežasčių per metus šią specialybę apleidžia 26 ginekologai. Panaši padėtis ir oftalmologijoje. Net 28 procentai akių gydytojų yra vyresni nei 60 metų amžiaus.

“Vyresnių anesteziologų dalis palyginti nedidelė – tik 10 procentų. Tačiau tiek pat specialistų rengiasi išvykti dirbti svetur. – Jie yra paėmę Sveikatos apsaugos ministerijos pažymas, kurių, prieš įdarbinant medikus, reikalaujama daugelyje Europos Sąjungos šalių”, - sakė L. Starkienė.

Specialistų nuomone, Lietuvoje šimtui tūkstančių gyventojų reikėtų 335 gydytojų. Šiuo metu jų skaičius siekia 390, tačiau pranašaujama, kad iki 2015 metų jis sumažės iki 313 šimtui tūkstančių gyventojų.

Europos Sąjungoje didžiausias medikų stygius yra

(Atkelta iš 6 psl.)

MOKYTOJAS...

rankų. Į mokytojo rankas, prie jo akių, širdies ateina ir ateina jauni, nauji žmonės. Kur kitur, jei ne mokytojo akyse, jo žodžiuose jie ras tikrąsias vertybes, savo kelių kelrodžius?

Pasisekė man. Toje pačioje laiptinėje, visiškai kaimynystėje, gyvena mokytoja Vanda Dūdienė. Ir dar nebuvo mokslų metų pradžios ar pabaigos, kad nesutikčiau jos nešančią visą glėbį įvairiausių paveikslų, vienoje ar kitoje mokykloje nerengiančią jos nuostabiai gražių dailės kūrinių, kirpinių parodos. Kai mūsų Kovo 11-osios Akto signatarų klubas važiovome į Baltarusiją, į Gervėčių krašto lietuvių bendruomenės centrą Rimdžiūnuose, nieko geresnio nesuradau ką nuvežti, kaip visą pluoštą pačių gražiausių mokytojos V. Dūdienės sukurtų karpinių lietuvių liaudies pasakų motyvais. Mokytoja V. Dūdienė ir dabar - pats gražiausias tikro darbštumo, meilės menui, pašaukimui pavyzdys. Ir nesvarbu, kad mokytoja jau nedirba, kad neturi pamokų, kad už jos meno kūrinius nemokami pinigai. Visa

(Atkelta iš 7 psl.)

MŪSŲ KLUBO...

narių, kurie apmokėdavo gana brangų knygų siuntimą, nes žinojo, kaip Lietuvoje žmonės buvo jų pasiilgę.

Š. m. liepos mėn. biuletenyje buvo pranešta, kad ilgametė St. Peterburgo gyventoja dr. Aldona Valienė, pagerbdama savo vyro a.a. dr. Vaclovo Laboko-Valio atminimą, davė bibliotekai tūkstantinę knygų persiuntimui į Lietuvą. Rugsėjo mėn. 25 d. sekmadienį mus pasiekė žinia, kad ir Lietuvių fondas atsiuntė tūkstantinę šiam tikslui. Dovanomis labai apsidžiaugė bibliotekos vedėja Monika Andrejauskienė ir jos padėjėja Emilija Kiaunienė. Į Lietuvą siunčiama daugiausiai publikatai, paliekant vieną eg-

Didžiojoje Britanijoje. Čia šimtui tūkstančių gyventojų tenka tik apie 250 specialistų.

Daugiausia medikų yra Ispanijoje ir Graikijoje, kur 100 tūkst. gyventojų tenka per 400 gydytojų. Šioje srityje pirmąjį Italijoje šimtu tūkstančių gyventojų rūpinasi beveik pusė tūkstančio sveikatos priežiūros specialistų.

I Baltijos šalių sveikatos žinovų pokalbis, skirtas sveikatos sistemos finansavimo temoms, vyko Talinne. Ateinančiais metais panašus renginys numatomas Rygoje.

tai jai nėra svarbu. Svarbu, kad žmoguje lieka pagrindinė mokytojo paskirtis – nešti šviesą, nešti grožį, nešti gerumą.

Galima pagalvoti ir priešpriešinti, kodėl aš, tik truputį ragavęs rupios pedagogo duonos, ir tai tik aukštojoje mokykloje, dabar rašau apie mokytojus, mokytojo pašaukimą, jo misiją visuomenėje. Žinoma, iš vienos pusės tikrai visus sutiktus savo mokytojus, visiems jiems padėkoti ir kartu pasidžiaugti jų pačiu reikalingiausiu, prasmingiausiu darbu, tikra likimo ir Dievo dovana – susitikti, mokytis, bendrauti, gyventi ir dirbti vardan mūsų vaikų, mūsų Tėvynės Lietuvos. Norisi kreiptis į vyresniuosius mūsų mokytojus ir pasakyti – patikėkite, patikėkite gražiu, kilniu savo darbu, jis nėra ir nebus pamirštas.

Norisi kreiptis į jaunuosius, savo darbą pradedančius mokytojus, ir padrąsinti, kad nepabūgtų taip ilgai laukti savo darbo vaisių, savo mokinių pripažinimo, jų padėkos, supratimo. Nesvarbu, jeigu ne už dienos ar už metų perduotos žinios, teisingas žodis dar nebus sudygęs, dar nesugrįš atgal su šypsena, šventiniu

atviruku, telefono skambučiu. Bet taip bus, būtinai bus, tik reikia truputį ilgiau palaukti. Gera sėkla visada sudygsta.

Norėtusi kreiptis ir į mokinius. Neskubėkime, neskubėkime sviesti tuos žodžius: – A, ta mokykla, mokytojai, užkniso negyvai, kuo greičiau ir kuo toliau nuo jų. Na niekur mes nenubėgsime, nieko iš savęs neištrinsime, niekaip iš savo "kailio", iš savo žmogaus prigimties neišlįsime. O priešingai, savo mokyklos, savo pirmojo mokytojo paveikslas tik ryškės, visą laiką darysis šiltesnis, reikalingesnis. Tad pasistenkime kuo daugiau to grožio prisiminti, paskubėkime, kad kol dar galime, kol dar savo Mokytoją turime, jam nusišypsoti, pasakyti "ačiū", palinkėti geros sveikatos. Gi jie tik žmonės, kuriuos kaip ir visus tie patys rūpesčiai, ta pati metų našta slegia. Ir tik mokinių, tėvų atmintis, jų geresnis žodis tas naštas padaro nei taip slegiančias, ne taip nepakeliamas.

Tad būkite laimingi, būkite sveiki, būkite stiprūs mūsų brangieji, mūsų gerieji mokytojai!

*Raudondvaris,
2005-09-03*

zempliorių bibliotekai. Yra gauta daug padėkos laiškų iš Lietuvos, kuriuose bibliotekų vedėjai ir skaitytojai dėkoja už gautas knygas.

Lietuvių klubo valdyba ir bibliotekos darbuotojos dėkoja už dovanas ir kviečia visus, dalyvaujančius sekmadienių popietėse, atsilankyti į mūsų biblioteką susipažinti arba išsirinkti gerą knygą pasiskaitymui.

SUDARYTA NOMINACIJŲ KOMISIJA

Lietuvių klubo narių metinis susirinkimas ir 2006 m. valdybos rinkimai numatyti š.m. lapkričio mėn. 9 d. Kad nereikėtų susirinkimo metu gaišti laiką ieškant kandidatų įvairioms pareigoms, klubo valdyba sudarė nominacijų komisiją, kuri turės gauti į valdybą numatytų pareigūnų sutikimą bent vienerius metus padirbėti klubo gerovei. Į ko-

misiją sutiko įeiti Kleofa Gaižauskienė, Elena Purtilienė ir Prima Vaškelenė.

LDD PLANAI

Lietuvos Dukterų draugijos valdyba turėjo posėdį aptarti ateinančio rudens planams. Yra gauta šiek tiek gėrybių dėl “Garage Sale”, tai buvo nutarta padaryti vartotų daiktų išpardavimą. Jis numatytas lapkričio mėn. viduryje. Bus paskelbta diena; tada prašysim patikrinti lėntynas, ir atliekamus, dar gerus vartoti daiktus paaukoti Lietuvos Dukterų draugijai jos šalpos darbams.

Taip pat sutarta tęsti jau tradicija virtusią kalėdinio pabendravimo popietę, kuri numatyta gruodžio mėn. 14 d. Smulkesnes informacijas pranešime vėliau.

LSS Valdyba

Lietuvių žinios, 2005, rugsėjis, Nr.351.

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

**NUOMOJAMAS NAUJAS BUTAS
SU VISAIS PATOGUMAIS
NIDOS Miesto CENTRE**

**Prašome skambinti: Tel.: 1-781-784-9318
arba Tel.: 1-781-784-6876**

RENGINIŲ KALENDORIUS

LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

LIETUVOS IR LENKIJOS RESPUBLIKA JOS ŽLUGIMAS Algimantas Liekis

(Iš knygos “Lietuvos mokslas”)

I.

Maskvos kunigaikštytei nusikračius mongolų-totorių jungo, pagrindinė kliūtis prisijungti slaviškas žemes buvo Lietuvos valstybė, nusitęsusi nuo Baltijos iki Juodosios jūros iki Okos aukštupio ir sujungusi beveik visas lietuvių protėvių baltų žemes. Maskva vis atkakliau ėmė pulti Lietuvą. Kad atsilaukėtų prieš ją, Lietuvai reikėjo sąjungininko. Vienintelė tokia, kuriai irgi grėsė Rusija, buvo Lenkija. Abi valstybės buvo vienodai suinteresuotos sąjunga. Jos siekė ir nemaža dalis Lietuvos bajorų, nes Lenkijoje bajorai turėjo kur kas didesnes teises ir daugiau laisvių. Jos nuo 1566 m. pradėtos įgyvendinti ir Lietuvoje: visas kraštas padalytas į vaivadijas ir pavietus, juose įsteigti pačių bajorų teismai (iki tol leisdavo didžiojo kunigaikščio skirti urėdai), įkurti bajorų seimeliai, kuriuose pradėti rinkti pavietų teisėjai, urėdai ir valstybės seimo atstovai. Kitaip sakant, Lietuvos valdymo sistema buvo suvienodinta su Lenkijos. Buvo žengtas žingsnis abiem valstybėms susijungti. Tai buvo padaryta 1569 m. liepos 1 d. Liubline, pasirašius abiejų valstybių uniją. Iš tikrųjų, tai buvo savanoriškas atsisakymas Lietuvos valstybės savarankiškumo.

Lenkija, pasinaudojusi ypač sunkia Lietuvos padėtimi dėl karo su Rusija, taip pat karaliaus Žygimanto Augusto abejingumu, tiesiog priverstė Lietuvos didikus pasirašyti uniją, pagal kurią Lietuva jau nebegalėjo turėti nei atskiros vyriausybės (Ponų tarybos), nei atskiro Seimo - Lietuva ir Lenkija sudarė vieną valstybę - Respubliką (Žečpospolitą), turinčią tik vieną valdovą, renkamą visų Lietuvos ir Lenkijos bajorų luomų ir karūnuojamą Krokuvoje. Seimai turėjo būti šaukia-

mi tik Lenkijoje, numatyta leisti lenkams įsigyti dvarus Lietuvoje, turėti vieną abiem valstybėms pilietybę ir pan. Maža to, Lietuva buvo priversta perleisti Lenkijai Ukrainą ir tik bendrai valdyti Livoniją, kuri iki tol priklausė tik Lietuvai. E. Gudavičius Liublino uniją Lietuvai pavadino “tragedija”. Siekdami unijos, Seime lenkai nuo 1569 m. pradžios įrodinėjo, kad Jogaila Lietuvą yra Lenkijai padovanojęs (1316 m. Krėvos sutartis) ir tik tereikia tą sutartį atnaujinti ir vykdyti. “[...] Birželio 28 d. bendrame pasitarime Jonas Chodkevičius, visų pirma apeliuodamas į Žigmantą Augustą, pasakė reziumuojančią kalbą. [...] Pabrėžęs Lietuvos delegacijos atsakomybę prieš būsimąsias savo tautos kartas, jos pareigą apginti tėvynę, jis nurodė, kad ši delegacija nebeturi išeities. [...] Priversti paklusti savo valdovui lietuviai visas savo viltis dėl jų tėvynės sudeda į jo rankas ir meldžia jo išsaugoti ją, kurios jie patys išsaugoti nebepajėgia. Dievo vardu Jonas Chodkevičius apeliavo į valdovo sąžinę ir visi Lietuvos delegatai krito ant kelių prieš savo didįjį kunigaikštį. Žemaičių seniūno kalba atitiko visas renesanso retorikos taisykles ir nuoširdžiai užgavo žmonių sielas. Tikros ašaros riedėjo delegatų skruostais [...]. Žigmantas Augustas buvo sukrėstas: mylimosios Barbaros nelaimingoji tėvynė tiesė į jį rankas tartum pati Barbora iš lovos, tuoj tapsiančios jos mirties patalu. Sienoje, į kurią atsimušdavo visos lietuvių pastangos, atsirado plyšys [...]” - rašo E. Gudavičius.

Tikriausiai Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas apsisvertė karste, iš aukštybių žiūrėdamas, kaip jo išdidžioji, galingoji Lietuva yra tokia paniekinta, jog ant kelių parpuo-

lusi maldauja lenkų šlėktų globos ir malonės, tartum būtų ne lygiateisė partnerė, o vargšė be pastogės elgeta!

Žinoma, šiek tiek išsimaldavo. Lenkai leido ir toliau lietuviams savo kraštą vadinti Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste, turėti dar ir savo atskirą administraciją ir pan. Rugpjūčio 11 d. aktu Žygimantas Augustas dar leido, kad bendri seimai vyktų arčiau Lietuvos - Varšuvoje, kitu aktu - kad Lenkijos karūna yra Lietuvos nuosavybė ir Lietuva turinti teisę, suderinusi su Lenkija, pakeisti ir pačios unijos aktą ir pan.

Po 1569 m. Liublino unijos prasidėjo ir naujas LDK raidos etapas, kurio esmė daugeliu atvejų - didesnio savarankiškumo siekimas. Unija ypač buvo nepatenkinta LDK Ponų taryba, kuri ėmė reikalauti iš Lenkijos grąžinti 1569 m. atimtas iš Lietuvos žemes, rengti Seimo posėdžius paeiliui Lenkijoje ir Lietuvoje, paskirti nuolatinius Lietuvos atstovus prie karaliaus ir pan. Tačiau vis didėjanti Rusijos grėsmė, nuolatiniai sekinantys karai vertė Lietuvos didikus susitaikyti su nelygiateise sąjunga su Lenkija. Tuo labiau kad kai kurių nuolaidų Lietuvai buvo padaroma. Taip naujai išrinktas karalius vengras Steponas Batoras leido, kad Respublikos seimai pakaitomis vyktų Lenkijoje ir Lietuvoje, kad Lietuvos etmonais nebūtų skiriami svetimtaučiai, taip pat ir lenkai. Stepono Batoro priitarimu Vilniuje buvo įkurtas universitetas. Beje, jis ir pats daugiau mėgo gyventi Lietuvoje, ypač Gardine, kur ir mirė 1586 m. gruodžio 12 d. Iš naujo karaliaus — Žigmanto Vazos (karaliavo iki 1632 m.) Lietuvos didikai išsireikalavo, kad Livonija vėl būtų pripažinta tik Lietuvai, patvirtintas naujas Lietuvos statutas (trečiasis), kuriame vėl pabrėžiama, kad Lietuva yra savarankiška, tik turinti bendru sutarimu su Lenkija išrinktą vieną valdovą. Statutas patvirtino, kad ir Lietuvoje yra bajorų demokratija - be jų sutikimo valstybė negalėjo net rinkti mokesčių, bajorams buvo suteikta teisė rinkti ir karalių, dalyvauti seimelių ir seimų susirinkimuose, jiems leista laisvai disponuoti savo turtu, jie tik negalėjo parduoti, dovanoti žemės, pilių, miestų, taip pat leisti užimti valstybinę tarnybą svetimšaliams, kuriais laikyti ir lenkų šlėktos, ir pan. Kitaip sakant, trečiasis Lietuvos statutas išreiškė Lietuvos politinę autonomiją federacijoje Lietuvos ir Lenkijos valstybėje.

Tačiau valdant Žigmantui Vazai, Lietuva buvo įvelta į dinastinius karus su Švedija, pirmiausia Livonijoje, trukusius su pertraukomis beveik 60

metų.

1632 m. mirus Žigmantui Vazai, Respublikos karaliumi išrinktas jo sūnus Vladislovas Vaza, 1610 m. buvęs pretendentu į Maskvos carus - jau tada ji buvo išrinkę Respublikai palankūs rusų bajorai. Nauju karaliumi buvo nepatenkinti Rusijos valdovai, kurie organizavo naujus savo kariuomenės puolimus į Lietuvą, pirmiausia norėdami užimti lietuvių tvirtovę Smolenską, atsinaujino karas ir su Švedija, Vladislovui Vazai pareiškus pretenzijas į jos sostą. Ukrainoje prasidėjo Rusijos remiamas kazokų sukilimas, vadovaujamas Bogdano Chmelnickio, kuris esą paprašęs Ukrainą prijungti prie Rusijos (1654 m.), pastaroji, “gindama ukrainiečių teisę”, paskelbė Lietuvai ir Lenkijai karą ir pirmiausia ėmė pulti Lietuvą, užėmė Smolenską, Vitebską, Polocką, o 1655 m. rugpjūčio 2 d. - Vilnių, paskui Trakus, Kauną. Rusų caras Aleksejus, rugpjūčio vidury atvykęs į Vilnių, pasiskelbė Lietuvos ir Gudijos didžiuoju kunigaikščiu. O tuo metu Vakarų Lietuvą, Žemaitiją, Kuršą siaubė Švedijos kariuomenė, kuri tų metų rudenį užėmė Varšuvą, Krokuvą ir beveik visą kitą Lenkijos teritoriją. Respublikos karalius pabėgo į Austriją.

Likusiems Lietuvoje didikams reikėjo rinktis - pasiduoti rusų ar švedų malonei. Jonušo ir Boguslavo Radvilų pastangomis 1655 m. rugpjūčio 17 d. Kėdainiuose buvo pasirašyta sąjungos su Švedija sutartis, pagal kurią Lietuva atsisakanti unijos su Lenkija, pripažįstanti Švedijos karalių ir tampanti Švedijai pavaldi kunigaikštija. Švedai įsipareigojo grąžinti Lietuvai rusų užimtas žemes. Tačiau švedai nepaisė tos sutarties ir toliau elgėsi kaip okupantai, niokodami Lietuvą. Tai sukėlė visuotinį pasipriešinimą švedams ir pagaliau 1660 m. jie buvo išvyti iš Lietuvos ir Lenkijos, Respublikos karaliui pasirašius sutartį, kad jis atsisako nuo bet kokių pretenzijų į Švedijos sostą. Švedija vėl pripažino Lietuvai ir Lenkijai Kuršą ir Latgalą su Daugpiliu.

Po taikos sutarties su Švedija lietuvių ir lenkų kariuomenės išvadavo nuo rusų Naugarduką, Gardiną, o 1661 m. - Vilnių, kurį rusai buvo ypač nusiaubė. 1667 m. buvo sudaryta taikos sutartis su Rusija, kuri atsisakė nuo pretenzijų į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostą, grąžino Lietuvai Polocką Vitebską, nors ir pasiliko sau Dniepro kairiojo kranto Ukrainą.

Tokios respublikos sienos išbuvo iki 1772 m., nors iki to irgi buvo keliasdešimt didesnių ar mažesnių karų su Švedija, o

DIRVAI AUKOJO

A.Zenkus, Webster, MA	200
D.Gutauskas, Canada	25
B.Čyvas, Cleveland, OH	20
A.Luža, Cleveland, OH	20
E.Dovydaitis, Los Angeles, CA ..	10
V.Janukaitis, Detroit, MI	10
I.Galinis, Lemont, IL	5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

ypač su Rusija, kuriai jau buvo maža prisijungti Gudiją ir Ukrainą. Ji norėjo turėti ir laisvą priėjimą prie Baltijos jūros. Silpnino valstybę ir nesibagliantys vidaus karai tarp didikų, kuriuos visaip kurstė ir Rusija. Taip visiškai nusilpusią Lietuvą ir jos sostinę Vilnių 1704 m. rudenį vėl užėmė rusų kariuomenė, vadovaujama caro Petro I, o sumušęs švedus prie Poltavos, jis į Respublikos sostą pasodino sau palankų karalių Augustą II. Už tai pastarasis sutiko perleisti Rusijai visą Livoniją su Ryga, Tartu, Talinu, Vyborgu ir kitais miestais, leido Lietuvoje ir Lenkijoje įsikurti Rusijos kariuomenės daliniams, tariamai “apsaugoti žmonių laisves”. Lietuvos kariuomenė turėjo būti sumažinta iki 6 tūkst., o Lenkijos - iki 24 tūkst. karių. Iš tikrųjų Respublika be Rusijos sutikimo negalėjo spręsti nė vieno svarbesnio vidaus ar užsienio politikos klausimo.

Respubliką, o ypač Lietuvą, nusilpnino ne tik nuolatiniai karai, rusų, švedų, vokiečių kariuomenės siautėjimai, bet ir 1708-1711 m. maras, kitokios epidemijos, badas, nusinešę apie pusę viso krašto žmonių gyvybių. Ištisi Lietuvos plotai virto dykvietėmis. Išmirė didžioji dalis lietuvių Mažojoje Lietuvoje, kur į jų sodybas buvo atkelti daugiausia vokiečių kolonistai. Rusija vis labiau kišosi į Respublikos reikalus. Po Augusto II mirties (1733 m.) Rusijos carienė Ana už tai, kad jos meilužiui E. Bironui Augusto II sūnus pažadėjo atiduoti Lietuvai priklausantį Kuršą, pasiūlė “išrinkti” jį Respublikos karaliumi. “Išrinktas” jis pasivadino Augustu III. “Valdė” jis daugiausia iš Saksonijos ir tik retkarčiais atvažiuodavo į Varšuvą ar Gardiną. Valstybės reikalus tariamai tvarkė jo patikėtiniai, o iš tikrųjų jie daugiausia rūpinosi tik savo turtų gausinimu. (Bus daugiau)

SPORTO ŽINIOS

DAR VIENAS “LITUANICOS” FUTBOLININKŲ PRALAIMĖJIMAS

Spalio 2 d. “Lituanicos” futbolo ekipa jau trečią kartą iš eilės nepelnė taškų. Jie sekma-dienį “krito” prieš gana agre-syvią “Schwabens” komandą 0-2. Dar blogiau, kad tas atsitiko “namų” aikštėje Lemonto Bambrick parke, kur mūsų-kiams reikėjo persikraustyti, nes buvo nuspręsta pagrindi-niai pertvarkyti prie Pasaulio lietuvių centro esančiąją. Beje, Bambrick parke žolė yra ne-bloga ir šiaip žaidimui ji tinka, tačiau pritaikyta rungtyniauti labiau jaunimui, o ne vyrams, nes nuo vieno vartų iki kitų var-tininkai gali lengvai nuspirti kamuolį.

Tai buvo penktojo rato rungtynės “Metropolitan” lygoje ir per tuos 5 susitikimus mūsų-kiai pajėgė “uždirbti” tik 4 taškus. Lietuviai išliko 8-je vietoje iš 10 komandų ir dar yra likę 4 jėgų išbandymai prieš gana neblogas komandas šiame rate. Iš tų likusių rungtynių reikia uždirbti bent 6 taškus, norint išbristi iš paskutiniųjų vietų len-telėje ir įsitvirtinti kažkur vi-duryje.

Spalio 9 d. “Lituanica” va-žiuoja į Schwaben Center aikš-tyną Buffalo Grove, IL.

Beje, spalio 16 d. “Lituanicos” vyrai turės sunkią kovą prieš šiuo metu pirmoje vietoje esančią “Lightning” vienuo-likę, o spalio 23 d. namuose rungtyniaus su trečia pozicija turinčia “Tarnovijos” komanda.

“LITUANICOS” SUKAKTUVINIS BALIUS

Jau artėja futbolo klubo. “Lituanicos” jubiliejus – 55 metų sukaktis. Ją ruošiamasi paminėti lapkričio 19 d. PL centro Lemonte didžiojoje sa-lėje įvykstančia programa: ofi-cialia dalimi, šokiais, vakariene bei kitais įvairumais. Tuo rei-kaļu neseniai buvo klubo valdy-bos narių ir talkininkų susirinki-mas. Numatyta spausdinti su-kaktuvinį leidinį, kuriam renka-mi sveikinimai ir skelbimai. Dėl jų reikia kreiptis į Leoną Ju-raitytį, tel. 708-532-7526. Leidinį redaguoja vienas iš klubo stei-gėjų – Edvardas Šulaitis. Taip pat priimamos rezervacijos į šį renginį. Jas tvarko Laima Gla-

vinskienė, tel. 630-323-6302. Bilietų kainai – 40 dol. asme-niui.

KREPŠINIO LYGA TĘSIA ŽAIDIMUS

Spalio 24 d. savo trečiąjį sezoną pradėjusi Čikagos lietu-vių krepšinio lyga praėjusį šeš-tadienį vėl turėjo 6 rungtynes. Šį kartą buvo sužaistos 4 vyrų rungtynės ir dvi – veteranų arba senjorų. Pas vyrus Panevėžys įveikė Vilniaus “Sostinę” 44-33 (beje, vilniečių eilėse pirmą kartą pasirodė į Čikagą neseniai atvykęs buvęs olimpinis čem-pionas disko metime Romas Ubartas. Jis “Sostinės” ekipai pelnė 7 taškus. Alytus sunkiai 64-62 nugalėjo “Lituanicą”, o Radviliškis – Klaipėdos “At-lantą” 56-34. Kauno komandų rungtynėse tarp “Rambyno” ir “Stumbro” laimėjamą pelnė pir-mieji rezultatu 50-34. Senjorų tarpe pergales nusinešė “Kre-tinga” ir “Lokiai”.

Kitą šeštadienį vėl bus tiek pat rungtynių, kaip ir praėjusį. Jos žaidžiamos Lemonto Par-kų distrikto salėje. Ten bus varžomasi kiekvieną šešta-dienį.

FUTBOLAS LIETUVOJE

Lietuvos futbolo A lygos pirmenybėse praėjusį šešta-dienį įvyko 30-jo rato rungtynės. Čia pirmavimą sustipri-no lentelės pradžioje stovinti Panevėžio “Ekranas” ekipa, kuri išvykoje įveikusi Šilutės “Šilutę” 2-0, iškovojo 24-ją pergalę. Panevėžio futbolininkai dabar pirmenybinėje len-telėje su 77 taškais yra pralen-kę net dešimčia taškų antroje vietoje stovinčius ligšiolinius Lietuvos čempionus FBK “Kauną”. Kauniečiai tik po at-kaklios kovos išvykoje pri-vertė pasiduoti Marijampolės “Sūduvą” 4-3.

Trečioje lentelės vietoje įsi-tvirtinusi Vilniaus “Vėtros” ekipa, įveikusi Klaipėdos “At-lantą” dabar turi 51 tašką ir taikstosi į bronzos medalius. Marijampolės “Sūduva” su 43 taškais eina ketvirtoje vietoje, o Šilutės “Šilutė” su 28 užima penktąją. Po to komandos eilės tvarka rikiuojasi taip: FK Vil-

nius, Vilniaus Žalgiris, Klaipė-dos Atlantas. Šiaulių Šiauliai ir 10-je – Kėdainių Nevėžis” (jo sąskaitoje tik 5 taškai).

KREPŠINIO PASAULYJE

Kauno “Žalgirio” krepši-ninkai paskutines tarptautinio turnyro Prancūzijoje rungtynes pralaimėjo Le Mano “Sarthe Basket” ekipai 69:82.

Tai buvo jau trečioji iš eilės kauniečių nesėkmė toje šalyje: žalgiriečiai 90:91 nusileido Vi-lerbano “Adecco-ASVEL” ir 83:94 – “Cholet” ekipoms.

Per dvikovą su Le Mano krepšininkais daugiausiai taš-kų Lietuvos čempionams pel-nė naudingiausiuoju turnyro žaidėju pripažintas Tanoka Berdas ir Simonas Serapinas – po 15. Rodžis Frymenas surin-ko 12 taškų ir atliko 6 rezulta-tyvius perdavimus, o Paulius Jankūnas pelnė 11 taškų. Kau-niečiai padarė net 25 klaidas.

Italijoje įvykusio šešių vyrų krepšinio komandų turnyro dėl Rino Snaidero taurės finale Ramūno Šiškauskas klubas Trevizo “Benetton” pralaimė-jo Udinės “Snaidero” ekipai 84:85.

Lietuvos rinktinės žaidėjas Trevizo ekipai pelnė 7 taškus, pataikęs 2 iš dvitaškių ir 1 iš 4 tritaškių. Trečiąją vietą užėmė “FC Barcelona”, įveikusi Maskvos CSKA 97:82.

Andalūzijos (Ispanija) re-giono vyrų krepšinio taurės turnyro pusfinalio rungtynėse Donato Slaninos Sevilijos “Caja San Fernando” koman-da po dviejų pratęsimų 127:117 nugalėjo “CB Grana-da” ekipą bei iškopė į finalą. Lietuvis nugalėtojams šiose rungtynėse pelnė 13 taškų.

Edvardas Šulaitis

PRENUMERUOKITE *DIRVA*

METAMS - \$55,

PUSEI METŲ - \$40,

PIRMA KLAŠE - \$78,

ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ

METAMS - \$130.00

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.

William J. Jakubs Jr.

Kenneth Schmidt

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119

36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsnama,

teikianti jauką atmosferą liūdesio valandoje.

Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com

www.LyndhurstOhioHomes.com

www.Euclid-Homes.com

www.Richmond-Heights-Homes.com

www.MayfieldHomes.net

www.Pepper-Pike-Homes.com

www.SouthEuclidHomes.com

www.Beachwood-Ohio-Homes.com

www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS

KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiądienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

2005 m. spalio 11 d. 12